

**MANAVGAT TAŞAĞIL MAHALLESİ
MÜZİK PRATİKLERİ**

Çiğdem YÖNTEM
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN
Haziran, 2020
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MANAVGAT TAŞAĞIL MAHALLESİ MÜZİK
PRATİKLERİ

Hazırlayan
Çiğdem YÖNTEM

Danışman
Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

AFYONKARAHİSAR 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Manavgat Taşagıl Mahallesi Müzik Pratikleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2020

İmza

Çiğdem YÖNTEM

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

ÖZET

MANAVGAT TAŞAĞIL MAHALLESİ MÜZİK PRATİKLERİ

Çiğdem YÖNTEM

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Haziran, 2020

Danışman: Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

Manavgat Taşağıl Mahallesi Müzik Pratikleri adlı bu çalışmada mahallenin kültüründe yer alan müzik pratikleri ele alınmıştır. Araştırma söz konusu mahallenin kültürel unsurlarını irdelemek ve çeşitli kültür ürünlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Mahallede müzik pratiklerine ilişkin herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması bu çalışmaya zemin hazırlamıştır. Çalışmanın hazırlık evresinde literatür taraması ile halk kültürüne ilişkin kaynaklar taranmıştır. Yapılan taramanın ardından bu çalışma, alan araştırması kapsamında gerçekleştirilmiştir. Mahallenin kültürüne ve müzikal unsurlarına dair bilgilere sahip kaynak kişiler tespit edilip, gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak bulgular kayıt altına alınmıştır.

Alan araştırması kapsamında yapılan bu çalışmada mahallenin tarihçesi, halk kültür unsurları ve müzik pratikleri yer almaktadır. Araştırma sonucunda 14 halk ezgisi derlenerek kayıt altına alınmıştır. Ayrıca kayıt altına alınan bulgular sözel ve müzikal açıdan değerlendirilmiştir. Bu analizlerin sonuçlarına dair bilgiler tablolarla özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Manavgat, Taşağıl, halk kültürü, müzik pratikleri.

ABSTRACT

MANAVGAT TAŞAĞIL NEIGHBORHOOD MUSIC PRACTICES

Çiğdem YÖNTEM

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

June, 2020

Advisor: Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

In this study titled Manavgat Taşağıl Neighborhood Music Practices, the music practices in the culture of the neighborhood were dealt. The research was carried out to examine the relevant cultural elements of the neighborhood and to reveal various cultural products. Not having been done any work on this subject before is significant and this has paved the way for the study to be conducted. During the preparatory phase of the study, the literature related to folk culture was scanned by literature search. After the screening, this study was carried out within the scope of field research. Reference people with information about the culture and musical elements of the neighborhood were identified and the findings were recorded using observation and interview techniques.

In this study conducted within the scope of field research, the history of the neighborhood, folk cultural elements and music practices are included. As a result of the research, 14 folk melodies were compiled and recorded. In addition, recorded findings were evaluated verbally and musically. Information on the results of these analyzes are summarized in tables.

Keywords: Manavgat, Taşağıl, folk culture, music practices.

ÖN SÖZ

Tez çalışmamın hazırlanmasında danışmanlığımı yapan her türlü bilgi birikimden faydalandığım Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN'e, alan araştırması sırasında kaynak kişilerle iletişimimi sağlayan annem Nurten PALA'ya, babam Mehmet Zeki PALA'ya, kardeşim Fatmagül KURŞUN'a, bu süreçte desteğini esirgemeyen sevgili eşim Veli YÖNTEM'e

Çalışmama kaynaklık eden Behiye YILMAZ, Fatma ARI, Gülizar PALA, Saadet AYDIN, Fatma Nuray KELTEN, Mehmet AYDİLEK, Mustafa ÜNSAL, Mehmet ÜREYEN'e, mahalle muhtarı Nail ARSEVEN'e, Taşağıl mahalle halkına, sözel değerlendirmelerde bilgisine başvurduğum Zeynep YÖNTEM'e ve ders aşamamda bilgilerinden faydalandığım Doç. Servet YAŞAR hocama teşekkürlerimi sunarım.

Çiğdem YÖNTEM
Afyonkarahisar, Haziran, 2020

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MANAVGAT İLÇESİ'NİN SOSYO KÜLTÜREL YAPISI

1. TARİHÇE	4
1.1. MANAVGAT İLÇESİ'NİN TARİHÇESİ	4
1.2. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NİN TARİHÇESİ.....	7
1.2.1. Coğrafi Yapı ve İklimi.....	8
1.2.2. Sosyal Durumu.....	8
1.2.3. Nüfus.....	9
1.2.4. Eğitim Durumu	9
1.2.5. Ekonomik Durumu.....	11
2. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NİN KÜLTÜREL KİMLİĞİ	12
2.1. MANAVLAR	12
2.2. YÖRÜKLER	13

İKİNCİ BÖLÜM

HALK KÜLTÜRÜ UNSURLARI

1. HALK KÜLTÜRÜNDE GEÇİŞ EVRELERİ.....	14
1.1. DOĞUM EVRESİ	14
1.2. EVLENME EVRESİ	14
1.3. ÖLÜM EVRESİ	15
2. BATIL İNANÇLAR	15
3. SÖZLÜ GELENEK ÜRÜNLERİ	16
3.1. MÂNİLER	16
3.2. MASALLAR	16
3.3. HALK HİKÂYELERİ.....	16
3.4. HALK ŞİİRİ	17
3.5. ATASÖZLERİ VE DEYİMLER	17
3.6. BİLMECELER VE TEKERLEMELER	17
4. HALK MÜZİĞİ ÜRÜNLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	18
5. CUMHURİYET DÖNEMİNDE ANTALYA VE ÇEVRESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN DERLEME ÇALIŞMALARI	19
6. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	20

6.1. TEZLER	20
6.2. MAKALELER	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE SÖZLÜ GELENEK ÜRÜNLERİ VE MÜZİK PRATİKLERİ

1. PROBLEM CÜMLESİ	23
2. ARAŞTIRMANIN AMACI	23
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	23
4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	24
5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	24
6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	24
6.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	24
6.2. VERİLERİN TOPLANMASI	26
6.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	27
6.4. VERİLERİN İŞLENMESİ	27
7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI.....	28
7.1. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE GEÇİŞ EVRELERİ VE BATIL İNANÇLAR.....	28
7.1.1. Doğum Evresi.....	28
7.1.2. Evlenme Evresi	30
7.1.3. Ölüm Evresi	31
7.2. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE SÖZLÜ GELENEK ÜRÜNLERİ.....	34
7.2.1. Mâni Örnekleri	34
7.2.2. Masal Örnekleri.....	37
7.2.3. Halk Hikâyesi Örnekleri.....	38
7.2.4. Halk Şiiri Örnekleri	39
7.2.5. Atasözü ve Deyim Örnekleri.....	43
7.2.6. Bilmece ve Tekerleme Örnekleri.....	44
7.3. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE TESPİT EDİLEN HALK MÜZİĞİ ÜRÜNLERİ.....	46
7.3.1. Ninniler	46
7.3.2. Askerlik Türküleri.....	47
7.3.3. İş Türküleri	50
7.3.4. Kına Türküleri.....	56
7.3.5. Düğün Türküsü.....	67
7.3.6. Aşk Türküleri.....	71
7.3.7. Anlatı Türküleri.....	73
7.3.8. Ağıtlar	82
7.4. TAŞAĞIL MAHALLESİ MÜZİK PRATİKLERİNDE YER ALAN HALK EZGİLERİNİN MÜZİKAL ÖZELLİKLERİ VE SINIFLANDIRMASI	86
7.4.1. Taşağıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Edebi Açidan Değerlendirilmesi	86
7.4.2. Taşağıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Müzikal Açidan Sınıflandırılması	88
SONUÇ VE ÖNERİLER	93
KAYNAKÇA.....	95
EKLER	98
ÖZGEÇMİŞ	103

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. TÜİK'in Yapmış Olduğu Taşagıl Mahallesi'nin Nüfus Sayımına İlişkin Bilgiler.....	9
Tablo 2. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı İtibarıyla Taşagıl Mahallesi Eğitim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrenci Sayısı	10
Tablo 3. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Edebi Açıdan Değerlendirilmesi	87
Tablo 4. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Çeşitlerinin Değerlendirmesi.....	88
Tablo 5. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Ses Genişlikleri Bakımından Değerlendirilmesi.....	89
Tablo 6. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Ritmik Yapı Bakımından Değerlendirilmesi.....	90
Tablo 7. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerini Makam Dizileri Bakımından Değerlendirilmesi.....	91
Tablo 8. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Halk Ezgilerinin Eserlerin Metronom Değerleri Bakımından Değerlendirmesi.....	92

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Manavgat İlçesi'nden Bir Görünüm	6
Şekil 2. Manavgat Şelalesi'nden Bir Görünüm.....	6
Şekil 3. Taşağıl Mahallesi'nden Bir Görünüm.....	8
Şekil 4. Taşağıl Halk Kütüphanesinden Bir Görünüm.....	10
Şekil 5. Köprülü Kanyon Milli Parkı'ndan Bir Görünüm.....	11
Şekil 6. Taşağıl Evlerinden Bir Görünüm	12
Şekil 7. Gelin Taşı'ndan Bir Görünüm	39
Şekil 8. Karşıdan Karşıya	48
Şekil 9. Boğaz Havası	51
Şekil 10. Portakalı Soyarım.....	54
Şekil 11. Çattılar Çatgı Daşını.....	57
Şekil 12. Sarı Yazma Yakışır Mı	59
Şekil 13. Geline Bakın Geline.....	61
Şekil 14. Hopladı Getti Eşiği.....	64
Şekil 15. Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü	66
Şekil 16. Taşağıl'ın Düğünleri	69
Şekil 17. Bahçede Gezen Oğlan.....	72
Şekil 18. Çıkıpta Seyran Eyledim	74
Şekil 19. Taşağıl'ım	77
Şekil 20. Goca Kiya	80
Şekil 21. Allı Gelin.....	84

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.: Aktaran

MATAB: Manavgat Çevre Koruma Turizm Altyapı Tesisleri Yapma ve İşletme Birlik
Başkanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

Vb. : Ve benzeri

THM: Türk Halk Müziği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

Bt: Bilinmeyen tarih

Vd.: Ve diğerleri

GİRİŞ

Farklı coğrafyalarda yaşantısını sürdüren insan gruplarının, karşılaştıkları durumlardaki tutumları ve geçmişten geleceğe sürdürdükleri davranışları onların kültürünü oluşturmaktadır. Kültür, insan gruplarının kendine özgü, geleneklerini, örf ve adetlerini, diğer toplumlar arasındaki farklılıklarını gösteren maddi ve manevi ortak değerlerini ve yaşamışlıklarını ifade eder.

İnsanlar toplu yaşamının gereği olarak kendilerine özgü davranış tarzları oluşturmaktadırlar. Aynı coğrafyada yaşayan insanların yaşamlarından ve paylaşımlarından doğan kültürü Yuvalı şu şekilde tanımlamaktadır:

Kültür, fertleri toplum içinde birbiriyle uyumlu kılan ve birlikte yaşamının sonucu olarak ortaya çıkan müşterek davranışların bütünüdür. Kültür, üzerinde yaşadığımız coğrafya, ferdi olduğumuz toplum ve bu fiili gerçekleştiren insanla ilgili olarak sürekli bir gelişme ve değişme gösteren değerlerdir. İnsanı yakından ilgilendiren din, ‘âdet ve ananeler, eğitim, ahlak, tarih, sanat, ekonomi, ziraat ve dil kültürün unsurlarıdır. Kültürü oluşturan unsurları dikkate alarak daha birçok tanımlama yapabiliriz. Nitekim kültür, toplumun yüzyıllardan beri devam eden ortak yaşayışından doğan maddi, manevi değerlerin ve davranış tarzlarının bütünüdür. Bu yüzden her kültür mensubu bulunduğu toplumu ilgilendiren ortak hayat ve davranışlardan doğar, o toplumda gelişir ve değişir (1996: 1).

Türk Dil Kurumunda kültür: “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” şeklinde tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>).

Toplum kültürü, o topluma ait olan değerler bütünü , onu tanımamızı sağlayan ve gelecek nesillere aktarabileceği bir mirastır. “Kültür belirli bir toplumun karakterini meydana getiren fikirler, bilgiler, inançlar, teknik mahsulleri, davranış ve tavır tipleri sistemidir. Kültürün saklanması ve kazanılması biyolojik değil sosyal bir süreçtir, bunun içinde bazen ona ‘toplum mirası’ denir” (Ülken, 1969: 185).

Kültür unsurları kültürün incelenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu unsurlarının başında dil gelmektedir. Dil sözlü kültür unsurlarının ifade edilmesine olanak sağlar. Bu kapsamda toplumların dil aracılığıyla duygu, düşünce, gelenek ve

göreneklerini aktarabilecekleri kültür ürünlerinden biri de müziktir. İnsan yaşamının en başından beri var olan müzik bir toplumu tanımamıza olanak sağlamaktadır.

“Müzik, ölçülü ve uyumlu seslerle, belli bir sanat ve güzellik anlayışı içinde, çeşitli duygu ve düşünceleri ya da doğal olayları anlatma sanatıdır” (Büyükyıldız, 2015: 20).

Anadolu da müzik kelimesi farklı yöresel kelimelerle ifade edilmektedir. Duygulu bu konuya ilişkin şu ifadelere yer vermektedir: “Türkiye’nin birçok bölgesinde ve yöresinde müzik, başlı başına bir terim olarak bilinmez. Bu terimin karşılığı olarak “makam, hava, ezgi, kayda, gayda” ve bunların yöresel söylenme biçimleri kullanılır” (2004: 332).

Halkın kendi yöresine ait gelenek, görenek ve kültürünü içinde barındıran, kimliğinden izler taşıyan, müzik türüne halk müziği denilmektedir. Bu müzik türü icra edilen halkın etnik kökenini, inanç türünü, ekonomik durumunu, çalgı yapısını vb birçok durumunu anlamamıza imkân sağlamaktadır. Yaşar bu konuya ilişkin olarak şu ifadeler yer vermektedir:

Halk müziği, genel olarak bir toplumun sosyal, ekonomik ve siyasal durumunu içinde barındıran ve halkı derinden etkileyen olayların söze ve müziğe yansmasıyla oluşan halk kültürünün bir ürünüdür. Her toplumun kendine özgü tür, çalgı ve seslendirilme özellikleri bakımından farklılıklar gösteren halk müziği örnekleri vardır. Bu bakımdan birçok etnik köken ve farklı inanç gruplarının bir arada yaşadığı Anadolu, zengin bir halk müziği çeşitliliğine sahiptir. Bu çeşitliliğin çoğunlukla bölgeler arası olmasının yanı sıra aynı bölge içindeki iller arasında da olduğu söylenebilir (2018: 27).

Ulusal kültürün aktarımı açısından büyük önem taşıyan halk müziğini Büyükyıldız ise, “Türk insanının ‘gönül telini titreten’, benliğine ve genlerine işlemiş yaratılar olarak, toplumun tüm kesimlerince dinlenmesi ve her kesime ulaştırılması gereken, ulusal kültürümüzün önemli yapı taşlarından birisi ve ulusal kültürün taşıyıcısıdır” (2015: 20) şeklinde tanımlamaktadır.

Her ulusun kültür yapısında olduğu gibi Anadolu’da da bu kültürel zenginliğin izine rastlanmaktadır. Anadolu’daki kültür ürünleri her yörede çeşitlilik göstermekte ve bu çeşitlilik gerek sözlü ürünlere gerekse o yörenin müzik yapısına yansımaktadır. Bu yörelerden biriside Akdeniz Bölgesi’nde yer alan Taşağıl Mahallesi’dir. Söz konusu olan mahallede halk müziği unsurlarından ninniler, anlatı türküleri, aşk türküleri, iş

türküleri, düğün türküleri, askerlik türküleri, kına türküleri ve ağıtlar yer almaktadır. Mahallede aynı zamanda sözlü ürünlerden mâni, masal, halk hikâyesi, halk şiiri, tekerleme, bilmece, atasözü ve deyimlere rastlamak mümkündür.

Yörenin geçim kaynaklarından olan turizmin etkisiyle kültür unsurları zamanla azalmaktadır. Bu kültürel unsurların giderek kayboluyor olması da bu araştırmanın gereğini ortaya koymakta ve yapılacak çalışmaların da şekillenmesine zemin hazırlamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MANAVGAT İLÇESİ'NİN SOSYO KÜLTÜREL YAPISI

1. TARİHÇE

1.1. MANAVGAT İLÇESİ'NİN TARİHÇESİ

Manavgat, 2283 km²'lik yüzölçümüyle Antalya ilinin en büyük ilçelerinden biridir. 230 bini aşan nüfusuyla ilçe merkezi Antalya il merkezine 75 km uzaklıktadır. Bugünkü Manavgat'ın yerleşim merkezi haline gelmeden önce geçici konaklama ve göçme merkezi olduğu bilinmektedir. Bölgede yapılan araştırmalar ve kazılar sonucunda Paleolitik Çağdan günümüze kadar pek çok uygarlığın yaşadığına dair bilgiler elde edilmiştir. Manavgat, Antik Çağda kelime anlamı farklı ırkların, soyların yeri olan Pamfilya bölgesinde yer almaktadır. Manavgat Belediyesi resmî sitesinde bu konuya ilişkin şu bilgilere yer verilmektedir.

Bugünkü Manavgat, kuzeyde Toroslar, güneyde Akdeniz, doğuda Alara çayı, batıda Köprü çayı ile çevrili olan Antik Pamphylia'nın (Pamfilya) doğu kısımlarıdır. Pamphylia'nın kelime anlamı çok dil konuşulan, çok kabilelerden oluşmuş, ülke; kabileler ülkesi demektir. Kökü Yunanca olup, Pamp: çok, hilia: Irk, cins anlamında, yani "çok ırklı - soylu yer " anlamına gelir. Bizanslı ETİYEN, Pamphylia (Pamfilya) adının Lonyalı Raphyos MANTO'nun kızı Pamphylia'ya (Pamfilya) atfen sonradan konduğunu yazar(<http://www.manavgat.bel.tr/>).

Pamfilya bölgesi sınırları içinde yer alan Manavgat'ın tarihine ilişkin en eski bilgiler Hitit tabletlerinde yer almaktadır. “Antik dönemlerde Pamfilya'nın doğu kısmı, Manavgat bölgesi hakkında en eski kaynak Hititlerin çivi yazılı tabletlerinde görülmektedir. Hitit kaynaklarına göre Akhiyavalar'ın bu bölgede yaşadıkları (M.Ö. 1600–1200) ve Luvicce adlı bir dilin konuşulduğu belirtilmektedir” (<http://www.manavgat.bel.tr/>).

Antik Dönemden Cumhuriyet'in ilanına kadar pek çok uygarlığa ev sahipliği yapan ilçe yaklaşık 150-200 yıl öncesinde yerleşim merkezi haline gelmiştir. Zamanla gelişerek Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra 1924 yılında ilçe olmuştur. Tunçdemir bu süreci şu şekilde ifade etmektedir:

Bugünkü Manavgat'ın kuruluş tarihi hakkında kesin bir kayda rastlanmamakla birlikte köklü bir yerleşim merkezi oluşu 150-200 yıl öncesine rastlamaktadır. Yakın

tarihe kadar, şimdiki ilçe merkezinin bulunduğu Manavgat Çayı'nın civarında iki yakalı (kayık ve gemilerin çay üzerinde, iki yaka arasında, yük ve insan nakli yapıldığı) bir yer olarak belgelerde görülmektedir. Cumhuriyet ilanıyla, 1923 yılında vilayet yapılan Antalya ile birlikte Manavgat'ta Beşkonak ve Taşağıl Nahiyeleri ile kaza yapılmış (1924) ve Antalya 'ya bağlanmıştır (1973: 16).

Manavgat'ın tarihine ilişkin olarak Şimşek ise aşağıdaki ifadeleri dile getirmektedir.

Manavgat ilçesinin kuruluş zamanı ile ilgili olarak kesin bir tarih verilmese de sınırları içerisinde bulunan Side (Selimiye Köyü) ve Selge (Altınkaya Köyü) antik kentlerinin M.Ö. 6. Yüzyılda kuruldukları sanılmaktadır. Manavgat 1920 yılında Selçuklu, 1472 yılında ise Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresine geçmiştir (2012: 17).

Manavgat'ın ismini nereden aldığı hakkında çeşitli kaynaklarda farklı bilgiler yer almaktadır. Malazgirt Savaşı'ndan sonra bölgede konumlanan ve kendilerini Manav diye adlandıran yerli Türkler bu şehre isimlerini vermişlerdir.

Manavgat adı buraya ilk yerleşen kendilerine manav adını veren Türkler tarafından verilmiştir. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya ilk gelen Manavlu boyu Türkleri dokuz yıl içerisinde Bizans Rumlarının boşalttığı bölgelerde yerleşik hayata geçmişlerdir. Üsküdar kıyılarını dahi fetheden bu öncü Türkler, Bizans İmparatoru ile yaptıkları anlaşma sonucu Üsküdar'dan geri çekilmiş ve İzmit'in güneyinden itibaren İznik merkezli bir devlet oluşturmuşlardır. Günümüzde Akçakoca'dan Çanakkale'ye değin yerli Türk olarak kendilerini Manav olarak adlandıranlar bu devirdeki atalarımızın torunlarıdır. Osman Gazi ve Kayı boyunun ortaya çıkmasına daha 200 sene vardır. 1096 senesinden itibaren yüzbinlerce çapulcu ile defalarca saldıran Haçlılara karşı vuruşarak geri çekilmiş ve Sultan Alaaddin Keykubat'ın yanında yer alan Manav Türkleri bu hizmetlerine mükafaten yeniden oluşturulan Manavgat şehrine isimlerini vermişlerdir (<https://www.matso.org.tr/manavgat.html>).

İlçenin adının kaynağına ilişkin başka bir bilgi de Manavgat halkının geçim kaynaklarından olan tarım ve hayvancılığın halk arasında oluşturduğu rekabettir. Manavgat Irmağı üzerinde bulunan köprü ilçeyi ikiye ayırmakta ve doğu yakasında hayvancılıkla geçimlerini sağlayan Yörükler, batı yakasında ise tarımla uğraşan

Manavlar konumlanmaktadır. Yörüklerin batı yakasındaki halka verdiği Manav adı ilçenin ismine kaynaklık etmiştir.

Manavgat'ın batı yakası hemen hemen yerli ve devamlı iskân eden halktan teşekkül ediyordu. Bu yerli halk bahçecilik ve ziraatla uğraşıyordu. Doğu yakası ise çoğunlukla hayvancılıkla uğraşan Yörüklerdi. Batı yakalılar doğu yakalı Yörüklere Turşambalılar, Yörükler, Pazarcılar gibi adlandırmaları, doğu yakalılarında batı yakalıları bahçecilikle, toprağa bağlılıklarıyla alay maksadıyla Manavlar dedikleri bilinmektedir. Bu adlandırmalar iki yakanın birbirini alaya almak, rekabetçi davranışlarından doğmuştur (MATAB, 2003: 55).

Şekil 1. *Manavgat İlçesi'nden Bir Görünüm*

Kaynak: <https://www.matso.org.tr/manavgat-resimleri.html> (2020).

Şekil 2. *Manavgat Şelalesi'nden Bir Görünüm*

Kaynak: <https://www.gezilesiye.com/manavgat-selalesi.html> (2020).

1.2. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NİN TARİHÇESİ

Taşağıl Manavgat ilçesine 22 km, Antalya ili merkezine 55 km uzaklıkta bulunan bir mahalledir. Taşağıl'ın tarihi 1500'lü yıllara dayanmaktadır. Antik Çağlarda kurulmamıştır fakat o dönemlerde Pamphylia bölgesi içerisinde yer almaktadır.

Taşağıl Antik Çağlarda kurulu olmasa da o dönemde ki şehir devletleri olan Perge, Aspendos, Selge ve Side'nin ulaşım yolu üzerinde bulunan bir bölge idi. Başbakanlık arşivlerinde (1520-21 M tarihli, 107 numaralı kayıtlı defter) Alanya Sancak Bey'i Abdüssamet Bey'in has'ları belirtilirken Manavgat ve Güvercinlik ihtisabından 3000 akçe toplandığı belirtilmektedir. Bu, Taşağıl'da ilk yerleşimin 1500' lü yıllarda Güvercinlik mevkiinde olduğunu göstermektedir. Aynı kayıta, Beldemiz Kızıldağ Köyünün de Alanya Sancak Beyliği Has'ları arasında olduğu belirtilmektedir (<http://www.honamliyorukleri.org.tr/index.asp?mn=36&bn=&in=186>).

1873 yılında yapılan nüfus sayımında Taşağıl'ın hane sayısına ve nüfusu bilgilerine rastlanmaktadır. Bu bilgilere ek olarak Taşağıl isminin kayıtlarda Taş Ahır olduğu bilgisine yer verilmiştir.

1873 yılında Konya Salnamesi Alanya ve Manavgat Nahiyeleri ve köylerinde yapılan nüfus sayımında Taşağıl'ın Taş Ahır olarak sayımının yapıldığı, 32 ev ve nüfusunun da 81 olduğu belirtilmektedir. Bu da Taşağıl'ın 1873 yılından önce kurulduğu ve o zaman ki adının da Taş Ahır olduğunu göstermektedir. (<http://www.honamliyorukleri.org.tr/index.asp?mn=36&bn=&in=186>).

Cumhuriyet'in ilanından sonra Antalya il olmuş ve Taşağıl Manavgat kazasına bağlı bir nahiye olarak kayıtlara geçmiştir. 1940 yılında yapılan nüfus sayımında ise Taşağıl bucak olarak kayıtlara geçmiştir.

1923 yılında Cumhuriyetin kurulması ile de Antalya Sancağı Vilayet yapılarak Antalya, Akseki, Alanya, Finike, Elmalı, Kaş(Andifli), Korkuteli(İstanos), Gündoğmuş (Eksere), Manavgat ve Serik olmak üzere 10 kaza'ya ayrılmıştır. Manavgat kazasının da Merkez, Köşk Konak ve Taşağıl olmak üzere 3 nahiye'ye ayrıldığı görülmektedir. Cumhuriyet döneminde Taşağıl'da ilk Nüfus Sayımı 1940 yılında yapılmıştır. Bu tarihte Taşağıl kayıtlara Taşağıl bucağı olarak geçmiş ve Bucak Merkezi Nüfusu da 973 olarak sayılmıştır. 1940 yılında Taşağıl'a 15 köy bağlı idi. (<http://www.honamliyorukleri.org.tr/index.asp?mn=36&bn=&in=186>).

Geçmişten günümüze kaza, bucak, belde gibi yerleşim yeri kavramlarıyla adlandırılan Taşağıl, 31.03.2014 tarihinde 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu ile belde statüsünden Manavgat'a bağlı mahalle konumuna gelmiştir.

Şekil 3. Taşağıl Mahallesi'nden Bir Görünüm

1.2.1. Coğrafi Yapı ve İklimi

Mahalle yaklaşık 4800 Hektarlık bir arazide konumlanmaktadır. Antalya il merkezine 55 km, Manavgat ilçe merkezine 25 km, Serik ilçe merkezine 11 km mesafede yer almaktadır. Toroslar'dan aşağıya doğru düzlük bir ova olan mahallenin ortalama rakımı 60 metredir.

Mahallede Akdeniz iklimi görülmektedir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Kar yağışına ve don olaylarına çok rastlanmamaktadır. İklim ve toprak yapısı nedeniyle mahalle tarıma oldukça elverişlidir. Dağ eteğine kurulu bir ova olan mahalle yeşil alan ve orman bakımından da oldukça zengindir. Türkiye çapında en fazla orman üretiminin yapıldığı yerlerdendir. Köprü çay havzasında bulunan Taşağıl verimli topraklara sahiptir. İklimin ılıman, toprağın verimli olması sebebiyle başta turuncgiller, pamuk, zeytin, tahıllar, sebzeler ve meyveler vb. birçok ürün yetiştirilmektedir.

1.2.2. Sosyal Durumu

Mahalle genel olarak çok göç almamakta ve yerleşik yaşam tarzını benimsemektedir. Dışa göç eğitim ve iş imkânları sebebiyle son yıllarda artış

göstermektedir. Göçün sebeplerinden biri de çevrede bulunan turistik otellerdeki iş imkânıdır. Turizm bölgede önemli bir yere sahiptir. Turistik merkezler ve tarihi kalıntılar içinde yer almasından dolayı bölge özellikle yaz mevsiminde pek çok turisti ağırlamaktadır. Mahalle halkı turistlere karşı sıcakkanlı ve misafirperverdir.

Toplumların kültüründe, dînî düşüncenin etkisiyle şekillenen örf, âdet ve geleneklerin bulunduğu, devamlılığını sürdürdükleri ritüel adı verilen uygulamalar yer almaktadır. Yörede düğün, bayram, cenaze törenleri gibi günlerde halk bir araya gelerek ritüellerini gerçekleştirir. Öne çıkan ritüellerden bir tanesi de bayramdan önce yapılan mezar ziyaretleridir. Mahalle halkı arife günü ikindi namazını kıldıktan sonra mezar ziyaretini yapar. Bu ziyarette önce insanlar selamlaşır, sonra toplu dua edilir ve en son herkes ölen yakınlarının mezarına giderek duasını eder.

1.2.3. Nüfus

Mahallenin nüfus sayımına ilişkin bilgiler adrese dayalı nüfus kayıt sistemi TÜİK'in verileri *tablo 1*'de gösterilmiştir.

Tablo 1. TÜİK'in Yapmış Olduğu Taşağıl Mahallesi'nin Nüfus Sayımına İlişkin Bilgiler

Yılı	Toplam Nüfusu
2013	4419
2014	4394
2015	4444
2016	4505
2017	4484
2018	4408

Kaynak: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (2020).

1.2.4. Eğitim Durumu

Mahallede yer alan eğitim kurumları Taşağıl İlkokulu, Şehit Mehmet Koparan Ortaokulu ve Taşağıl Anadolu Lisesi'dir. Son yıllarda okuma yazma oranı yükselmekte ve üniversite mezunu kişi sayısı giderek artmaktadır. Alanda yapılan görüşmeler sonucunda eğitim kurumları kapsamında düzenlenen bilimsel, kültürel, sportif, sanatsal ve sosyal etkinliklere mahalle halkının katılımının yüksek olduğu gözlenmektedir. Eğitim kurumlarındaki öğrenci ve öğretmen sayılarına ilişkin bilgiler *tablo 2*'de verilmiştir:

Tablo2. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı İtibarıyla Taşagıl Mahallesi Eğitim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrenci Sayısı

Kademe	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Taşagıl İlkokulu	24	283
Şehit Mehmet Koparan Ortaokulu	22	279
Taşagıl Anadolu Lisesi	22	216

Taşagıl'da bu kurumların dışında 22.04.1987 yılından günümüze kadar hizmet veren bir halk kütüphanesi bulunmaktadır. Kütüphane 8930 kitap kapasitesiyle mahalle halkının, öğrenci ve öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamaktadır.

Şekil 4. Taşagıl Halk Kütüphanesinden Bir Görünüm

1.2.5. Ekonomik Durumu

Taşağıl halkının gelir düzeyi orta seviyededir. Mahalle, narenciye çiftlikleri, sera çiftlikleri, tarla sebzeciliği, fidan, tohumculuk, hububat ekimi, kekikçilik, hayvancılık, mandıracılık dışında orman ürünleri üretimi açısından bölgede büyük potansiyele sahiptir. Toros dağlarının eteklerinde konumlanan bir ova olan mahallede, Orman İşletme Müdürlüğü ve buna bağlı 5 İşletme Şefliği 1 Milli Parklar Şefliği ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Başta narenciye olmak üzere birçok meyve ve sebzenin gerek yurt içi gerekse yurt dışına ihraç edildiği bir Toptancı Meyve ve Sebze Hali bulunmaktadır. Bunlara ek olarak çeşitli kooperatifler, küçük sanayi dükkânları, birlikler, zeytinyağı fabrikası ve çeşitli küçük esnaflar mahallenin geçim kaynakları arasındadır.

Alanda bulunan tarihî yerler turizmi canlandırmakta ve gelir seviyesinin yükselmesine katkı sağlamaktadır. Bölgede bulunan Selge ören yeri ve Kargıhan harabeleri turizm açısından mahalle ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Köprülü Kanyon rafting alanı geçiş güzergâhı üzerinde bulunması da özellikle yaz mevsiminde ekonomiyi olumlu yönde etkilemektedir.

Şekil 5. Köprülü Kanyon Milli Parkı'ndan Bir Görünüm

Kaynak: <https://www.gezilesiye.com/manavgat-selalesi.html> (2020).

Mahalle muhtarı Nail ARSEVEN ile yapılan görüşmede Taşağıl'ın tarihî evlerinin de turizme katkı sağladığı bilgisine ulaşılmaktadır. Ahşap yapıları, bacaları ve duvarları 60 ile 150 yıldır varlığını sürdürmektedir.

Şekil 6. Taşağıl Evlerinden Bir Görünüm

Kaynak: <https://www.mynet.com/bir-yil-icinde-tasagilda-5-tas-ev-kultur-turizmine-kazandirilacak-180100489310> (2020).

2. TAŞAĞIL MAHALLESİ’NİN KÜLTÜREL KİMLİĞİ

İnsanın kimliğini çevresi ve doğal ortamı oluşturur. Bu sebeple yaşadığı ortamın kültürünü anlamak onun kimliğini tanımlamamıza olanak sağlar. Kimlikler, toplumu anlamamıza ve zaman içerisinde ne gibi değişimler yaşadığını idrak etmemize katkıda bulunurlar. Toplumun kimliğini örf ve âdetleri, gelenekleri, dili ve ortak paylaşımları oluşturur. Chen kültürel kimliği şu şekilde ifade etmektedir:

Bireyin kendisini millet, etnisite, ırk, cinsiyet ve din gibi çeşitli kültürel kategorilerden oluşan belirli bir grup ile tanımlaması veya ona ait olduğunu hissetmesi anlamına gelmektedir. Kültürel gelenekler; miras, dil, estetik, kurallar ve örfler gibi kolektif bilginin paylaşılma sürecinde oluşur ve devamlılığını sürdürür (2017: 1).

Taşağıl Mahallesi’nin kültürel kimliği incelendiğinde karşımıza iki farklı kimlik çıkmaktadır. Mahalle, Manav ve Yörüklerden oluşmaktadır.

2.1. MANAVLAR

Türkiye’de Manavlara farklı şehirlerde rastlamak mümkündür. Bu şehirlerden bazıları Sakarya, Bilecik, Kocaeli, Eskişehir, Balıkesir ve Antalya’nın Manavgat ilçesidir. Yörede Manavlar merkezde konumlanan genellikle geçimini sebze ve meyvecilikten sağlayan yerli halk olarak bilinmektedir. Ülken Manavları “Batı

Anadolu'ya dışarıdan gelen (göçmen) ve göçebelikten yerleşmiş (Yörük) nüfus dışında eskiden yerleşmiş ve yerli köylere verilen ad (1969: 193) şeklinde tanımlamaktadır.

Alanda yapılan görüşmelerde, kendilerini Yörük olmayan ve ilk yerleşen olarak ifade eden Manavlar, misafirperver, dürüst, hoşgörülü ve sıcakkanlı olduklarını dile getirmektedirler. Ayrıca Manav ismine, geçim kaynaklarından olan sebze, meyve yetiştiriciliğinin kaynaklık ettiğini dile getirmektedirler.

2.2. YÖRÜKLER

Yörükler, Anadolu'da yaşayan ve göçebe hayat tarzını benimseyen Türkmen gruplardır. Eröz Yörük kelimesini, “ ‘yörümek’ fiilinden türemiş olup Anadolu'ya gelip yurt tutan göçebe Oğuz boylarını ifade eden bir kelimedir” (1991: 20) olarak tanımlamaktadır.

Taşagıl Mahallesi, iklimi ve toprak yapısı bakımından hayvancılık için uygun bir ovada konumlanmaktadır. Mahallede yaşayan Yörükler genellikle hayvanlarını otlatmak amacıyla meraların daha fazla olduğu deniz seviyesinden yüksek yerlerde ikamet etmektedirler. Taşagıl Mahallesi'nde yaşayan Yörüklerin Honamlı aşiretine bağlı olduğu bilinmektedir. “Honamlı Yörükleri sayıları ve nitelikleri itibarıyla bir aşirettir. Türkiye'nin güney ve orta kesimlerine yayılmış birçok yerleşim yerinde bulunmaktadır. Her biri diğeriyle akraba olan bu aşiretin almış olduğu Honamlı adının anlamının ve menşeinin nereye dayandığına dair kesin bilgiler bulunmamaktadır” (Yılmaz, 2012: 63).

Alanda yapılan görüşmelerde Yörükler kendilerini uysal, geleneklerine bağlı ve dînî kurallara uygun yaşamaya çalışan insan topluluğu olarak tanımlamaktadır. Farklı iş imkânları sebebiyle mahallede yaşayan Yörüklerin sayısı giderek azalmakta ve kültürleri zamanla yok olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

HALK KÜLTÜRÜ UNSURLARI

1. HALK KÜLTÜRÜNDE GEÇİŞ EVRELERİ

İnsan yaşamında doğum, evlenme ve ölüm üç önemli geçiş evresi olarak kabul edilmektedir. Bu evrelerde, yaşanan coğrafyaya göre farklılık gösteren, kültürel uygulamalar bulunmaktadır. Türk toplumunda önemli bir yere sahip olan gelenek ve göreneklerle şekillenen bu uygulamaların geçmişten günümüze devam ettiği bilinmektedir. “Doğum merasimi, toy (düğün) merasimi, yas (hüzün) merasimi tarihin ilk devirlerinden beri Türk dünyasında yaşamaktadır. Bu merasimlerin her biri ayrı âdet, gelenek, inanç ve uygulamalarla zenginleşmiştir” (Yoloğlu, akt. Eroğlu, 2008: 64).

Geçiş dönemi ritüelleri toplumun, gelenek ve görenekleri, dînî inanışları ve toplumsal kuralları dâhilinde şekillenmektedir. “Geçiş dönemlerinde uygulanan ritüellerin insanı ileriki yaşamında da etkileyebileceği inancından ötürü bu aşamalarda insan dinsel-büyüsel birtakım törenler eşliğinde bazı işlemlere tabi tutulmaktadır” (Abalı, 2019: 27).

1.1. DOĞUM EVRESİ

Geçiş evrelerinin ilki olan doğum Anadolu coğrafyasında kendine has geleneklerle karşılaşılır. Bireyin dünyaya gelişi, anne, baba ve akrabaların toplumdaki yerini olumlu anlamda etkilemektedir. Soyun devamlılığı ve ailenin nüfus artışı Anadolu’da önem taşımaktadır. Aileler, fertleri arttıkça kendilerini toplumda daha güçlü ve söz sahibi hissederler. Bu durumu Örnek şu şekilde dile getirmektedir:

Dünyaya gelen her çocuk sadece anne ve babasını değil tüm yakınları da sevindirmiştir. Çünkü her doğum soyun sayısını artırmakta ve bu artışta gücün artması anlamına gelmektedir. Özellikle küçük topluluklar, nüfusun çokluğu oranında kendilerini güçlü hissederler. Diğer yandan doğum anne ve baba olan bireylere duyulan saygınlığı artırır. Eğer bir sorundan dolayı çocuk olmuyorsa hem kadın hem de erkek toplum tarafından küçümsenir (2000: 131).

1.2. EVLENME EVRESİ

Geçiş evrelerinin ikincisi olan evlenme evresinde yörelere göre farklılık gösteren geleneksel uygulamalar bulunmaktadır. Evlenme, bireylerin toplumun yapı taşı olan aile olmaya karar vermesiyle birlikte gerçekleştirilen geleneksel ve dînî uygulamalardır.

Bu evrede, diğer geçiş evrelerinden doğum ve ölüme oranla, evlenen kişilerin, çevresindeki insanlarla gerçekleştirdikleri uygulamalar daha çeşitlidir. “Evlenme, hayatın en önemli geçiş törenlerinden birisi olmasının yanı sıra toplumların geleneksel özelliklerini yansıtmak açısından üzerinde çalışılan diğer geçiş törenlerine nazaran daha zengin bir nitelik taşımaktadır” (Karaaslan, 2010: 150).

Evlilik, yalnız evlenen bireyleri değil aynı zamanda topluma yeni bir ailenin dâhil olması ve aile bireylerinin kültüre sağlayacağı katkı açısından da önem teşkil etmektedir. Karaboğa bu duruma ilişkin olarak “Evlenmek yani aile olmak Türklere bağımsızlığın ve kişinin birey olmasının kabulü noktasında önemli bir geçiş noktası olduğu kadar üremenin, kültürün ve devletin devamlılığını sağlayacak olan aracın yani yeni bir ailenin oluşum safhası olmaklığı nedeniyle de önemlidir” (2008: 6) ifadelerini kullanmaktadır.

1.3. ÖLÜM EVRESİ

Geçiş evrelerinin sonuncusu olan ölüm evresi insanların kaçınılmaz gerçeğidir. Anadolu insanı ölen kişinin ardından duyduğu üzüntüyü farklı uygulamalarla hafifletmeye çalışmaktadır. Bu konuyu Ergöz şu şekilde dile getirmektedir:

Ölüm hadisesi insanın kaçamayacağı evrensel bir gerçek olarak onun karşısında durmaktadır. Her insanın bir gün öleceğini bilen insanoğlu kimi zaman onun için hazırlıklar yapmakta kimi zamanda ona zamansız bir şekilde yakalanmaktadır. Anadolu insanı ölüm karşısında sergilediği ritüeller ve inançlar ile ölümü yaşamdan ayrı değil onu yaşamın bir parçası olarak kabul eder. Böylece ölüm acısına karşı daha dirençli olur (2019: 202).

2. BATIL İNANÇLAR

Batıl inançlar, insanların belirsizliklere verdiği tepkiler sonucu ortaya çıkan bilinç dışı, bilimsel olmayan inanışlardır. Bu inançlar, bilinmeyene duyulan güvensizlikten ortaya çıkmaktadır.

“Eski çağlarda gündelik hayatın bir parçası olan, insanın doğal ve toplumsal yaşamdaki belirsizliklerle dolu, tehlikeli durumları anlama ve kontrol etme isteğinden doğan; bazıları farkında olmadan yapılan, bazıları bilgi eksikliğinden kaynaklanabilen batıl inanışlar, insanın belirsizlikler karşısında yaşadığı güvensizlik duygusuyla yakından ilgilidir” (Gülüş, 2016: 112).

TDK batıl inançları, “Doğaüstü olaylara, gizli ve akıl dışı güçlere, kehanetlere aşırı derecede bağlı boş inanç, batıl itikat” (<http://www.tdk.gov.tr>) şeklinde tanımlamaktadır.

Anadolu’da batıl inançlar kuşaklar arası aktarımla devam eden ve oldukça çok rastlanan inanışlardır.

3. SÖZLÜ GELENEK ÜRÜNLERİ

Sözlü gelenek ürünleri, kültürel mirasın dil aracılığıyla nesilden nesile aktarıldığı, toplumların yaşantısından izler taşıyan halk yaratmalarıdır. Bu sözlü ürünlerden bazıları masallar, bilmece, tekerlemeler, mâniler, atasözleri, halk şiirleri ve halk hikâyeleridir.

3.1. MÂNİLER

Mâni, başta aşk olmak üzere her türlü konunun işlendiği anonim halk edebiyatının en küçük nazım biçimidir. “Mâni halk şiirinde en küçük nazım biçimidir. Yedi heceli 4 dizeden oluşur. Birinci ikinci ve dördüncü dizeler uyaklı, üçüncü dize serbesttir, uyak düzeni harflerle şöyle gösterilir: aaxa” (Dilçin, 2016: 279).

3.2. MASALLAR

Yeri ve zamanı bilinmeyen, imkânsız durumların mümkün olabildiği, iyi ve kötünün karşılaşmasında iyinin kazandığı gerçek üstü anlatmalardır.

Her masalın kendine göre bir mantığı vardır. Masallarda imkânsız diye bir şey yoktur; her şey olabilir. Masal kahramanı bir anda yedi kat yerin dibine inebilir; hayvanlar, ağaçlar, kuşlar vb. dile gelip konuşabilir, kılık değiştirip insana dönüşebilirler. Masalların konusu genel olarak iyi ile kötünün mücadelesi şeklindedir (Oğuz vd., 2011: 149).

3.3. HALK HİKÂYELERİ

Halk hikâyeleri, halkın yaşantısından izler taşıyan coğrafya ve zaman çerçevesinde gerçek veya gerçeküstü konuları barındıran anlatılardır. “Türk halk hikâyeleri, zaman seyri ve coğrafya-mekân içinde ‘efsâne, masal, menkabe, destan vb.’ mahsullerle beslenerek dinî, tarihî, içtimâî hâdiselerin potasında iç bünyelerindeki bağlarını muhafaza ederek milletimizin roman ihtiyacını karşılayan eserlerdir” (Elçin, 1986: 444).

3.4. HALK ŞİİRİ

Halk şiirleri, halkın kültürünü yansıtan, kuşaktan kuşağa aktarılan, günlük hayatta karşılaştıkları somut olaylardan etkilenip, duygularını dile getirdikleri şiirlerdir. Sözlü gelenek ürünü olan halk şiirlerinde genellikle, aşk, ayrılık, ölüm, özlem, doğa güzelliği, yiğitlik ve din gibi konular işlenmektedir. Halk şiirleri, farklı biçimlerde yazılabilmektedir fakat mani ve koşma tipi olmak üzere iki ana biçim öne çıkmaktadır. Dilçin, bu konuyu şu şekilde ele almaktadır:

Halk şiirinde *mâni* ve *koşma* tipi olarak iki ana biçim vardır. Aslında az sayıda olan öteki biçimler, bu iki ana biçimden çıkmıştır. Dizelerin kümelenişi, dizelerin hece sayısı ve uyak düzeni bakımından özellik gösterenler *biçim*, biçimi ne olursa olsun konu bakımından benzerlerinden ayrılanlar da *tür* adı altında toplanmıştır (2016: 279).

3.5. ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

Atasözleri, geçmişten çıkarılan dersin günümüze aktarılmasını sağlayan toplum tarafından kabul edilmiş, kalıplaşmış öğüt verici sözlerdir. Atasözleri aynı zamanda bir toplumu tanımamıza, onların tecrübelerini ve geçmiş zamanda olaylara verdikleri tepkileri anlamamıza yardımcı olmaktadır. Atagül, bu konuyu şu şekilde ele almaktadır:

Atasözlerinin insanlara yol gösterme, akıl verme, öğüt verme görevi vardır. Uzun seneler sonunda insanların yaşadıklarından çıkardıkları tecrübeleri bize bildirir ve aynı hataların tekrarlanmasını engellemek amacındadırlar. Milletin ortak düşüncesini, felsefesini, dilini, olaylar karşısındaki tutumunu çoğu zaman benzetmeler yoluyla bize ulaştırırlar. Bir milleti tanımanın en kolay yolu, o milletin atasözleri ve deyimlerini öğrenmektir (2016: 9).

Deyimler, iki veya daha fazla kelimenin bir araya gelerek, anlatılmak isteneni gerçek anlamından uzaklaşarak ilgi çekici hale getiren söz gruplarıdır. “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir” (<http://www.tdk.gov.tr>).

3.6. BİLMECELER VE TEKERLEMELER

Bilmeceler, canlı veya cansız varlıkların, somut veya soyut kavramların üstü kapalı şekilde anlatılıp birtakım ipuçları verilerek bulunması istenen sözlü edebiyat ürünüdür. Bilinmesi istenen varlığın veya nesnenin özellikleri, çözümü güçleştirmek amacıyla farklı şekillerde ifade edilir. Boratav, bilmeceleri şu şekilde ifade etmektedir:

Bilmeceler insan, hayvan, bitki, cansız maddeler, tabiat olayları ve ögeleri gibi somut nesnelerden tutun da, akıl, uyku, rüya, vb. gibi soyut kavramlara kadar çok çeşitli konuları kapsar. (Soyut konular göze çarpacak kadar azınlıktadır.) Ayrıca, örneğin bir nesnenin değişik halleri, insanın çeşitli uzuvları, alfabenin ayrı harfleri, vb. gibi ayrıntıların bilinmesini isteyerek çözümleri güçleştirmeyi ararlar. Kimi kez de bir tek bilmece içinde birkaç soru vardır; çözümü bulma durumunda olan kişi bir tek karşılık düşünürse şaşıracaktır (2016: 127-128).

Tekerlemeler, genellikle bir ana teması olmayan, kafiyeli, dinleyeni şaşırtan ve eğlendiren söz kalıplarıdır.

Tekerleme, birbirine aykırı düşünceleri, olmayacak durumları bir araya yığıp, mantıkdışı birtakım sonuçlara varmakla şaşırtıcı bir etki yaratır, örgüsü ve konusu bakımından bu özellik tekerlemenin başlıca vazifesini de belirler: O, beklenmedik hayal oyunlarının boşanıvermesiyle şaşırtmak, eğlendirmek, keyiflendirmek için başvurulmuş bir söz cambazlığıdır (Boratav, 2016: 155).

4. HALK MÜZİĞİ ÜRÜNLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Anadolu coğrafyasında, halkın yaşantısından izler taşıyan, kültürünü tanınamamızı sağlayan halk müziği ürünlerine genellikle *türkü* adı verildiği gözlenmektedir. Türk'e ait olan müzikal ve edebî açıdan farklı şekillerde ifade edilebilen türkülere ilişkin Duygulu şu ifadeleri kullanmaktadır: “Müzikal ve edebî yapısı çeşitli biçimlerde olan her türlü sözlü ezgiye verilen genel isim. Terim, Türk halk müziği, klasik Türk müziği ve Türk halk edebiyatı alanlarında çoğu kez birbiriyle ilişkili, zaman zaman da farklı anlamlar içermektedir. Türkü teriminin ‘Türk’e ait’ anlamında olan Türkî’den dönüşerek bugünkü hale geldiği konusunda neredeyse tam bir uzlaşısı vardır” (2014: 436).

Türküler, aşk, hasret, ölüm, kahramanlık, gurbet gibi bir konu sınırlaması olmadan ezgi ve şekil bakımından farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. “Türkü terimi, konusu, ezgisi ve şekil özelliği ne olursa olsun, ezgi ile yaratılan pek çok anonim manzumeyi içine alabilecek bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır” (Oğuz vd., 2011: 242).

Boratav ise işledikleri konular ve kullanıldıkları yerler bakımından türkülerini aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır:

A) Konularına Göre Türküler:

1. Lirik Türküler:

a) Ninniler, b) aşk türküleri, c) gurbet türküleri, askerlik türküleri, hapishane türküleri, ç) ağıtlar, d) çeşitli başkaca duyguluk konular üzerine türküler.

2. Taşlama, Yergi ve Güldürü Türküleri

3. Anlatı Türküleri:

a) Efsane konulu türküler, b) bölgelere ya da bireylere özgü konuları olan türküler, c) Tarihlik konuları olan türküler.

B) Kullanıldıkları Yerler, Gördükleri Vazifeler ya da Söylenmelerini Şartlandıran Vesilelere Göre Türküler:

4. İş Türküleri.

5. Tören Türküleri:

a) Bayram türküleri, b) düğün türküleri, c) dinlik ve mezheplik törenlere değin türküler, ç) ağıt töreninde söylenen türküler.

6. Oyun ve Dans Türküleri:

a) Çocuk oyunlarında söylenenler, b) büyüklerin oyunlarında söylenen türküler (Boratav, akt. Oğuz vd., 2011: 243-244).

5. CUMHURİYET DÖNEMİNDE ANTALYA VE ÇEVRESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN DERLEME ÇALIŞMALARI

Anadolu'da Cumhuriyet Döneminde gerçekleştirilen Türk halk müziği derleme çalışmaları 1920'li yıllarda başlamıştır. Bu coğrafyanın farklı yörelerinde yer alan sözlü ve sözsüz eserler anket yoluyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu konuya ilişkin olarak Altınay şu ifadeleri kullanmaktadır:

Türk halk müziği ürünlerinin derlenmesi konusunda ilk somut çalışmalar 1920'li yıllardan itibaren gerçekleştirmeye başlanmıştır. Bu tarihte Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir *Hars (Kültür) Dairesi* kurularak halk müziği alanında gerek sözlü gerekse saz eserlerinin derlenmesi amacıyla Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde görev

yapan köy öğretmenleri, köy muhtarları, sağlık görevlileri, müzik öğretmenleri vb. gibi ilgililere anketler gönderildi. Yörelere özgü orijinal halk ezgilerinin tespit edilmesini amaçlayan bu anketler 1922 yılında yayımlandı (2004: 85-86).

Dönemin müzik okulu olan Dârü'l- Elhan Kurumu 1922 yılında derleme çalışmalarını devam ettirmiştir. Anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen derlemelerden başarılı sonuç elde edilememiştir. Bunun üzerine 1926'da halk ezgileri fonograf kullanarak tespit edilmeye karar verilmiş ve ilk geziler başlatılmıştır.

1922'de Dârü'l- Elhan adına iki bin kadar anket fişi hazırlatılarak Maarif Vekâleti üç yıl süren anket sonucu musikişinasların gönderdikleri yüz kadar notadan 85 tanesi 1926 yılında iki defter halinde yayınlandı. Pek başarılı sonuç vermeyen bu çalışmalar sonucunda derleme gezilerine çıkmak ve ezgileri fonografla tespit etme fikri yoğunlaştı. Ankette ele geçen türkülerin yayınlandığı 'Dârü'l- Elhan Anadolu Halk Şarkıları' defterlerinden ikincisinin önsözünde bunu belirten Rauf Yektâ Bey'e Müdür Yusuf Ziya Bey de katılınca gereken çalışmalar yapılarak 31 Temmuz 1926'da ilk gezi başlatıldı (Altınay, 2004: 97).

Bu derleme gezileri incelendiğinde Antalya ve çevresine ilişkin yapılan ilk çalışmaların, 1942 yılında gerçekleştirilen 6'ncı derleme gezisi kapsamında olduğu gözlenmektedir.

1942 yılı Temmuz Ağustos ayları içinde yapılmış ve bir buçuk ay sürmüştür. Gezi heyeti, Başkan Halil Bedîî Yönetken ile Muzaffer Sarısözen ve Teknisyen Rıza Yetişen'den oluşmuştur. Altıncı araştırma gezisi Isparta, Burdur, Antalya, Muğla illeri dâhilinde yapılmıştır. 426 halk türküsü ve havası tespit edilmiştir. Bu gezide zeybek oyunlarının en ağırından yürüğüne kadar çeşitli havaları aynı zamanda Avşar Beyleri ve Gurbet Türküleri gibi uzun havalar, sipsi, kaval, davul, zurna ile çalınan çeşitli oyun havaları derlenmiştir (Altınay, 2004: 135).

6. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

6.1. TEZLER

Yılmaz (2014), "Kültürel Kimlik Bağlamında Sivas Hafik Beydili Köyü Müzik Pratikleri" adlı doktora tezi Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SBD-12-4096 kodlu proje ile desteklenen tez çalışması 2004, 2012 ve 2013 yılları arasında yapılan alan araştırmasına dayanmaktadır. Araştırma, etnolojik

yaklaşımı temel olarak yapılandırılan bir etnomüzikoloji çalışmasıdır. Doğum, evlenme ve ölüm aşamalarında ve ibadette müzik pratiklerinin nasıl gerçekleştiği ve müzik icrasını etkileyen faktörler araştırılmıştır. Ayrıca Beydili Köyü kültürel kimliğin müzik pratikleri üzerindeki etkileri tespit edilmiştir.

Şengürler (2009), “İstanbul Ermenileri ve Müzik Pratikleri” adlı doktora tezinde İstanbul’da yaşayan Ermenileri tanımlamaya ve müzik pratikleri üzerinden Ermeni etnisitesini analiz etmeye çalışmaktadır. Çalışmada birbirinden farklı Ermeni etnisiteleriyle, bu etnisitelerin alışkanlığı bağlamında Ermeni müziksel kimliklerindeki benzerlik ve farklılıkların inşası ortaya konulmaktadır. Katılımcı gözlem ve görüşmeler ile yapılan alan araştırmalarında elde edilen bulgular, etnomüzikoloji disiplinde etnik grup ve etnisite hakkında öne sürülen teoriler üzerinden analiz edilerek bir kuramsal çerçeve oturtulmuştur.

Güler (2014), “Makedon Kültürel Kimliğinin İfade Aracı Olarak İzmir-Selçuk Makedon Göçmenlerinin Müzik Pratikleri” adlı yüksek lisans tezinde İzmir ili Selçuk ilçesine yerleşmiş Makedon göçmenlerin halk kültürünü oluşturan gelenek görenek ve müzik pratikleri tarihsel süreç içinde ele alınmıştır. İzmir’in Selçuk ilçesinde yerleşmiş olan Makedon göçmenlerin halk kültürü ve müzik pratikleri, yapılan alan çalışması, gözlem ve görüşmeler sonucunda ele alınmıştır. Makedon göçmenlerinin kültürel kimliklerini sürdürmelerinde, özellikle müzik pratiklerinin rolü, bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Çalışmada alan araştırması kapsamında gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır.

Özcan (2019), “Teke Yöresi Yeleme Köyü Çerkeslerinde Geleneksel Müzik Pratikleri” adlı yüksek lisans tezinde kaynak kişiler ile çeşitli tarihlerde gerçekleştirilen yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler doğrultusunda Çerkes toplumunun sahip olduğu sosyokültürel yaşamı, geleneksel müzik ve pratikleri dayalı bulgular elde edilmiştir. Çalışmada doğumdan ölene kadar süre gelen pratikler üzerinde durulmuş ve bu çerçevede derlenen repertuvar ele alınmıştır. Müzikal pratikleri bağlamında düğün, eğlence, tarımsal üretim, çalışma alanlarında yapılan, ulaşılabilen ve notaya alınan şarkı ve manilere yer verilmiştir. Ayrıca çalgıların ve şarkıların kullanım alanları, müzikal pratiklerinin sosyal yaşamlarındaki rolü ve önemi üzerinde durulmuştur.

6.2. MAKALELER

Kılınçer ve Dönmez (2013), “Kültürel Kimlik ve Kültürel Adaptasyon Kavramları Çerçevesinde Malatya Romanlarının Müzik Pratikleri” adlı makale

alışmasında Malatya Romanlarının müzik pratikleri, ‘kültürel kimlik’ ve ‘kültürel adaptasyon’ teorileri bağlamında ele alınmıştır. Çalışmada ncelikle Dünya ve Türkiye Romanları genel olarak betimlendikten sonra, Türkiye romanlarının tarıhı, kültürü, ülke üzerindeki demografik dağılımı üzerinde durulmuş, ardından Malatya Romanları ve müzik pratiklerine geçilmiştir.

Karkın ve İmik (2011), “Harput Müzik Kültürü” adlı makale çalışmasında Elazığ- Harput müzik kültürünün genel özellikleri; bölgenin coğrafi yapısı, geçmişten günümüze tarihsel gelişimi ve bölge insanların günlük yaşantısı dikkate alınarak incelenmiştir. Araştırmada bölgede icra edilen, müzik yapısı, bestecilik, seslendirme, kullanılan çalgı türleri ve melodik yn ile ele alınmış olup bölgeye ait türkü ve şarkıların melodik yapılarına, usul yapısına ve form analizine yer verilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE SÖZLÜ GELENEK ÜRÜNLERİ VE MÜZİK PRATİKLERİ

1. PROBLEM CÜMLESİ

Taşağıl Mahallesi'nde halk kültürü unsurlarının turizm ve teknolojinin etkisiyle kaybolmaya yüz tutması, bu unsurların zamanla uğradığı değişim çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Ayrıca, müzik kültürünün devamlılığını sağlanmasında önemli yeri olan düğünlerde kullanılan org ve elektro bağlama gibi çalgılar geleneksel müziklerin zamanla yok olmasına ve icrasının azalmasına sebep olmaktadır.

Bu görüşler çerçevesinde araştırmada Taşağıl Mahallesi'nde sözlü gelenek ve müzik pratikleri nasıldır? Sorusuna cevap aranmaya çalışılmış, bu probleme yönelik olarak

- 1.Taşağıl Mahallesi'nde sözlü gelenek ürünlerinde neler yer almaktadır?
- 2.Taşağıl Mahallesi'nde tespit edilen halk müziği ürünleri nelerdir?
- 3.Taşağıl Mahallesi müzik pratiklerinde yer alan türkülerin müzikal özellikleri ve sınıflandırması nasıldır?

Sorularına yanıt aranarak durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmada, Manavgat ilçesi Taşağıl Mahallesi'nin kültürel unsurlarından olan müzik pratiklerinin tespit edilmesi, incelenmesi, kayıt altına alınarak analiz edilmesi ve gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda ninniler, askerlik türküleri, kına türküleri, düğün türküleri, iş türküleri, aşk türküleri, anlatı türküleri, ağıtlar derlenerek kültürel bellekte yerlerini almaları hedeflenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Mahalleye ait yazılı kaynakların yetersizliği, kültürel mirasların geleceğe aktarılmasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışma, Manavgat ilçesi Taşağıl Mahallesi'nde daha önce ve müzik alanında herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması açısından önem taşımaktadır. Kayıt altına alınan kültür unsurları ve müzik pratikleri yazılı kaynak teşkil etmesi bakımından çalışmayı önemli kılmaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışma Manavgat Taşagıl Mahallesi’nde yaşayan Manavların ve Yörüklerin halk kültüründe yer alan ninniler, askerlik türküleri, kına türküleri, düğün türküleri, iş türküleri, aşk türküleri, anlatı türküleri ve ağıtlar ile sınırlandırılmıştır.

5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmanın, denenmeyen veya kanıtlanması gerekli olmayan ve doğru kabul edilen ve bu yargılar üzerine kurulan varsayımları şu şekilde belirlenmiştir:

- 1) Manavgat Taşagıl Mahallesi’nde göçlerin ve geçim kaynaklarından olan turizmin de etkisiyle yöre kültürünün verilerinin azalmakta olduğu,
- 2) Bu kültürün genç nesil tarafından devam ettirilemediği,
- 3) Kaynak kişilerin kendilerine yöneltilen sorulara dürüst ve içten yanıtlar verdikleri,
- 4) Kaynak kişilerden elde edilen verilerin mahallenin kültürünü yansıttığı ve araştırmanın içeriğine uygun olduğu varsayılmaktadır.

6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

6.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma nitel bir araştırma olup tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Tarama modeli araştırması yapılacak hâlihazırda veya geçmişe ait olan unsurları aslını değiştirmeden herhangi bir etki altında bırakmadan kaydetme durumudur.

Tarama, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde “gözleyip” belgeleyebilmektir. Tarama modellerinde amaçlar genellikle, soru cümleleri ile ifade edilir. Bunlar; “Ne idi? Nedir? Ne ile ilgilidir? ve Nelerden oluşmaktadır?” gibi sorulardır (Karasar, 2016: 109).

Araştırma sırasında sorulacak olan sorular, kayıt altına alınacak ve belgelenecek olan unsurlar açısından önem taşımaktadır. “Bu tür araştırmalar daha çok ‘ne, nerede, ne zaman, hangi sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Karadeniz ve Demirel, 2014: 177).

Sorulan sorular neticesinde elde edilen cevaplar araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Bu veriler doğrultusunda yapılacak olan çalışma üzerine daha önce herhangi bir çalışma yapıp yapılmadığı, varsa bunlara ulaşılması benzer çalışmaların yapılmaması açısından önemlidir. Bu kapsamda araştırmada, veri toplama yöntemlerinden olan literatür taraması kullanılmıştır.

Literatür taraması, sizin ilgilendiğiniz konuya ilişkin bilgileri bulmanızı, araştırmanıza kuramsal bir temel kazandırmanızı ve sizinkine benzer çalışmaların sonuçlarını görmeyi sağlar. Seçtiğiniz konuya ilişkin önceki çalışmaları inceleyerek araştırma probleminizin daha önce cevaplanıp cevaplanmadığını da bulabilirsiniz. Aynı zamanda araştırmanızı nasıl yapacağınıza ilişkin fikirler geliştirmenize ve kullanabileceğiniz veri toplama araçlarını belirlemenizde yardımcı olur. Araştırmanız sonucunda elde ettiğiniz sonuçları, diğer araştırma sonuçları ile karşılaştırarak farklılık ve benzerliklerin nedenleri hakkında fikir yürütmenize de yardımcı olur (Büyüköztürk vd., 2014: 45).

Farklı bir kaynakta ise literatür taraması: “Alanda konunuzla ilgili bugüne kadar hangi türde çalışmalar yapıldığını, önceki çalışmaların bulgularını, kullandıkları yöntemleri, alana katkılarını, henüz araştırılmamış noktaları anlamamızı sağlar” (Karahasanoğlu ve Yavuz, 2015: 21) şeklinde ifade edilmektedir.

Çalışmada alan araştırması yöntemi kapsamında gözlem ve görüşme veri toplama teknikleri kullanılmıştır.

Gözlem bireysel bir deneyimdir; araştırmacının becerisi, bilgisi ve deneyimiyle şekillenir. Gözlemin bileşenleri, yani fiziksel çevre, mekân, nesneler, aktörler, cinsiyetler, dış görünüşler, benimsenen roller, rutinler, zaman, hatta sesler ve duygular nitel araştırmalarda daha önemlidir. Dolayısıyla nitel çalışmalarda gözlemcinin kendi düşünceleri, ön kabullerini ve ön yargılarını denetleyebilir olması gerekir (Karahasanoğlu ve Yavuz, 2015: 18).

Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir. Görüşme, çoğu zaman yüz yüze yapıyor olsa da telefon ve televizyonlu telefon gibi anında ses ve görüntü iletilicileri ile de yapılabilmektedir. Ayrıca duyma ve konuşma engeli olan kişilerle gerçekleştirilen hareketli(simgesel) iletişimde görüşme sınıfına girer (Karasar, 2017: 210).

Alan araştırmasında gözlem ve görüşme tekniğinin gerçekleşmesi açısından kaynak *kişi* adı verilen, verilerin sunumunu gerçekleştiren bireyler önem taşımaktadır. “Halk bilgisi ürünlerini ilk defa yaratan, yeniden yaratıp nakleden, gerekli durumlarda bunların bütünü veya ana özelliklerini aktarabilen veya icra edebilen ve de bunların derlemeciler tarafından yazılı sözlü ve görsel olarak kaydedilebilmesi için sunumunu yapabilen kişilere ‘Kaynak Kişi’ adı verilir” (Ekici, 2010: 30) .

Karahasonoğlu ve Yavuz, kaynak kişiye ilişkin şu ifadeleri kullanmaktadır: “Kılavuz/kaynak kişi tabiri, araştırma konusuyla ilgili topluluğun diğer üyelerinden daha detaylı, daha kapsamlı ya da daha özel bilgileri araştırmacıya sunun kişiler için kullanılır” (2015: 64).

Bu bağlamda Taşağıl Mahallesi’nde bulunan kaynak kişiler tespit edilip halk kültüründe yer alan unsurların derlemesi gerçekleştirilmiştir.

6.2. VERİLERİN TOPLANMASI

Taşağıl Mahallesi’nde gerçekleştirilen alan araştırmasında öncelikle mahalleyi konu alan tezler, makaleler, kitaplar, dergiler ve gazetelerden bilgiler elde edilmiştir. Mahallenin halk kültürünü daha iyi anlamak açısından veri toplanmadan önce konumu, coğrafi yapısı, iklimi, kültürel kimlikleri hakkında ön bilgilere ulaşılmıştır. Müzik alanında mahallede herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışma, alan araştırması veri toplama yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Alanda yapılan çalışmalar Ocak 2018 tarihinde Taşağıl Mahalle muhtarı Nail ARSEVEN öncülüğünde başlamıştır. Kaynak kişiler tespit edildikten sonra derlemeler kişilerin doğal ortamında gerçekleştirilmiştir.

Mahallede verilerin toplanması sırasında kaynak kişilere sorulan sorular aşağıda belirtilmiştir:

- 1) Mahalle halkı olarak kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?
- 2) Yörede kullanılan çalgılar nelerdir?
- 3) Bebekler uyutulurken ne tür ezgiler seslendirilmektedir ve bu ezgilere yörede ne ad verilmektedir?
- 4) Asker uğurlaması sırasında yöreye ait herhangi bir uygulama var mıdır? Varsa bu uygulama sırasında ne tür ezgiler seslendirilmektedir?
- 5) Düğünlerde ve kına törenlerinde yöreye ait hangi ezgiler yer almaktadır?

- 6) Yöreye ait halk hikâyesi, halk şiiri, deyim, bilmece, tekerleme, mâni, atasözü gibi sözlü gelenek ürünleri var mıdır?
- 7) Mahallenin geçim kaynaklarından olan meslekler icra edilirken seslendirilen ezgiler nelerdir?
- 8) Ölen kişinin ardından yapılan törende ağıt yakma geleneği var mıdır? Varsa bunlar nelerdir ve ağıt yakma geleneğine yörede ne ad verilmektedir?

Sorulan sorulara alınan cevaplar neticesinde toplanan verilerle Manavgat Taşağıl Mahallesi Müzik Pratikleri adlı çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

6.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bir araştırmada ulaşılmak istenen verilerin bütününe evren adı verilmektedir. “Evren soyut bir kavramdır; tanımlanması kolaydır fakat ulaşılması güçtür ve hatta çoğu zaman olanaksız bir bütündür. Örneğin, insanları evren olarak alan bir araştırmacının, tüm insanlara ulaşması ya da onlara genellenebilecek bir başka yol izleyerek tümüyle güvenli bir sonuca varması olanaksızdır” (Karasar, 2016: 147).

Evrenin tamamına ulaşma güçlüğünden dolayı araştırmalarda amaç, evreni oluşturan birimlerden kurallar dâhilinde bilgi toplamaktır. Evreni temsil eden daha küçük birimlere örneklem denilmektedir. “Örneklem belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar, çoğunlukla, örneklem üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar alındıkları evrene genellenir” (Karasar, 2016: 148).

Bu kapsamda Manavgat Taşağıl Mahallesi Müzik Pratikleri adlı araştırmanın evrenini Manavgat, örneklemine ise Taşağıl Mahallesi oluşturmaktadır.

6.4. VERİLERİN İŞLENMESİ

Araştırmanın bu kısmında toplanan verilerin işlenme sürecinde hangi evrelerden geçtiği hakkında bilgi verilecektir. Verilerin işlenmesine ilişkin Galgtung “Verilerin çözümlenecek duruma gelinceye kadar geçirdiği ön hazırlıklardır” (Galtung, akt. Karasar, 2016: 248) ifadesini kullanmaktadır.

Verilerin işlenme süreci aşağıdaki gibidir;

- Literatür taraması ile alanda yapılan çalışmaların taranması,
- Alan araştırması kapsamında yapılan gözlem,
- Belirlenen kaynak kişilerle gerçekleştirilen görüşmeler,
- Toplanan verilerin finale müzik yazım programı ile notaya alınması,

- Verilerin çeşitlerinin, makam dizilerinin, ritmik yapılarının, ses genişliklerinin ve metronom değerlerinin değerlendirildiği tabloların oluşturulması,
- Edebi analiz kapsamında, nazım birimlerinin ve ölçü sayılarının yer aldığı tablolarının oluşturulması.

7. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI

7.1. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE GEÇİŞ EVRELERİ VE BATIL İNANÇLAR

Bu bölümde “Taşağıl Mahallesi kültüründe geçiş evreleri ve inançlarla ilgili tutumlar nelerdir?” sorusu çerçevesinde yörenin kültürel geçiş evreleri incelenmeye çalışılmıştır.

Taşağıl Mahallesi'nde geçiş evrelerine ait ritüeller, yöre kültürüne ve dînî inancına bağlı kalınarak halk tarafından devam ettirilmektedir. Geçmişten günümüze gerçekleştirilen bu ritüeller şu şekildedir.

7.1.1. Doğum Evresi

Birey henüz dünyaya gelmeden, yaşadığı toplumun kültüründen annesi aracılığıyla etkilenmeye başlar. Yörede, hamile kadınlara doğum öncesinde gerçekleştirilen bazı uygulamalar bulunmaktadır.

Yörede hamile kadın, bebek sahibi olacağını çevresine, nazar değmesi durumuna karşı 3 ay sonra söylemektedir. Anne adayının, bayan arkadaşları veya akrabaları tarafından bebeğin cinsiyetini tahmin etmek için oturacağı yere bıçak ve makas saklanır. Bıçağın üzerine oturursa erkek çocuk, makasın üzerine oturursa kız çocuk sahibi olacağına inanılır. Hamile kadın aylar geçtikçe gözlemlenir ve eğer karnı sivri ve belirgin ise erkek çocuğu olacağı düşünülür. Anne adayı doğumdan önce tatlı yiyeceklere aşerirse erkek, tuzlu ve ekşi yiyecekler aşerirse kız çocuk doğuracağı düşünülür. Bu duruma ilişkin olarak bayanlar kendi arasında anne adayına *ye tatlıyı doğur Hakkı'yı, ye ekşiyi doğur Ayşe'yi* şeklinde ifadeler kullanmaktadırlar. Yörede hamile kadına durumundan dolayı daha anlayışlı davranılır ve iş yükü aile büyükleri ve eşi tarafından hafifletilir.

Bebek doğduktan sonra ismi, erkek bir aile büyüğü veya cami imamı tarafından 3 kez sağ kulağına 3 kez sol kulağına söylenerek konulur. İsim seçilirken genellikle aile büyüklerinin isimleri tercih edilir.

Yörede, bebeğin göbek bağı, düştükten sonra hangi mesleği yapması isteniyorsa, işin yapıldığı alanın toprağına gömülür. Doktor olmak istiyorsa mahallede bulunan sağlık ocağının, öğretmen olması isteniyorsa okulun ve imam olması isteniyorsa caminin bahçesinin toprağına gömülür ve ilerde o işi yapacağına inanılır. Göbek bağı düşen bebeğe daha sağlıklı olacağı inancıyla *bebek tuzlaması* adını verdikleri uygulamayı gerçekleştirirler. Bal, tuz, kına karıştırılıp bebeğin vücuduna dua edilerek sürülür ve bir süre bekletilir. Tuzlama işlemi yapıldıktan sonra bebeğin daha temiz kokacağına inanılmaktadır.

Bu süreçte yeni doğum yapan lohusa kadına *al basması* yaşamaması için kırmızı yazma bağlanır. Bebek beşiğine de bebeğin sarılık olmaması için sarı yazma konur. Kırk günü tamamlayan bebeğe *kırklama* uygulaması gerçekleştirilir. Bebek doğunca 40 tane taş toplanır ve kovaya su ile birlikte konulur. Bebeğin her yıkanmasında dualar eşliğinde bu kovadaki sudan her gün bir taş eksiltilir. Kırkinci gün gelmeden bir gün önce tüm taşlarla yıkanarak *kırklama* işlemi yapılır. Yıkamada kullanılan su ile anne ve baba da yıkandıktan sonra annenin oturacağı yerlere o sudan dökülür. Mahallede kırklı bebek çamaşırlarının akşam asılması ve yıldız görmesi uygun görülmez. Aynı zamanda kırklı bebek olan evden yiyecek ve içecek alınmaz. Anne ve bebek de kırkı çıkana kadar evden uzaklaşmaz. Bebeğin evlenince mutlu bir aile yaşantısı olsun düşüncesiyle, kırkı çıkınca geçimi iyi olan bir aileye ziyarete gidilir. Bebeği görmeye gelenler bebeğe ve anneye hediyeler getirirler. *Yaşı uzun ömrü güzel olsun, Allah güzel günlerde büyüttmeyi nasip eylesin* gibi dileklerde bulunurlar.

Bebeğin dişi çıkarken ilk gören kişi bebeğe hediye alır. İlk dişi çıktıktan sonra akrabalar ve komşularla beraber *diş göllesi* yapılır. Buğday, nohut fasulye pişirilir ve hep beraber yenir. Bebeğin bu aşamada, ilerde hangi mesleğe sahip olacağı tahmin edilmeye çalışır. Bebek yere oturtulur ve önüne makas, ayna, tespih, kitap, kalem, bilezik vb. eşyalar konulur. Hangisini seçerse ilerde seçtiği nesneyle ilgili bir meslek sahibi olacağına inanılır. Bebeğin dişleri sağlıklı olsun ve evi bereketli olsun diye başına al yazma örtülür ve üzerine buğday taneleri dökülür.

7.1.2. Evlenme Evresi

Taşağı Mahallesi'nde evlenme evresi geçmişten günümüze şu şekilde gerçekleştirilmektedir.

Mahallede evlenmeye karar veren kişiler önce aile büyüklerine durumu bildirirler. Aile büyükleri, evleneceği kişinin ailesini tanımıyorsa, nasıl bir aile olduklarını öğrenmek için çevrelerinden bilgi edinirler. Erkek tarafı, kızın ailesine hayırlı bir işin için ziyarete gelmek istediklerini söylerler. Yörede genellikle kız isteme töreni perşembe ve cuma günleri gerçekleştirilmektedir. Kız isteme töreninde sohbetler edilip kahveler içilirken hatırı sayılır bir aile büyüğü, *Allah'ın emri Peygamber'in kavliyle kızınızı oğlumıza istiyoruz* der. Kızın ailesinde en büyük kim varsa o, *kızımıza soralım eğer tamam derse bizim için uygundur* der. Olumsuz bir durumla karşılaşılmaz ise, *tatlı yiyelim tatlı konuşalım* düşüncesiyle lokum yenilerek kız isteme töreni tamamlanır.

İleri bir tarihte nişan töreni gerçekleştirilmeden önce *urba* almaya gidilir. *Urba* alınırken bu konularda tecrübeli bir bayan ailelerin yanında gider ve alışveriş sonrasında ona da bir tane hediye alınır. Kız için alınan *urbalar* erkeğin ailesine, erkek için alınan *urbalar* kızın ailesine verilir. Nişanın yapılacağı gün erkek tarafı, gelin adayına alınan kıyafetleri giymesi için götürür. Kıyafetlerle beraber, *gufa* sepetini süsleyip içine çerez, lokum ve şekeri koyup götürürler. Nişan töreni sırasında yüzükler takıldıktan sonra ağzımız tatlısın tatlı konuşalım düşüncesiyle *şerbet* içilir ve düğün tarihine karar verilir. Eğer nişanlılık evresi Kurban Bayramı'na denk gelirse bir tane koçun boynuzu süslenir ve altın bilezik takılarak gelin adayına hediye edilir. Kız tarafı da gelen koça karşılık bir hediye hazırlar ve damat adayına verir.

Mahallede düğünler genellikle iki gün olur. Cuma günü erkek tarafının evine dualar eşliğinde bayrak dikilir. Cumartesi günü kız evinde bayanlar arasında kına gecesi, erkek evinde erkekler arasında eğlence yapılır. Kına gecesinde gelini ve arkadaşlarını eğlendirmek için bayanlardan birisi erkek kılığına girer. Eğlence devam ederken, kına türküleri eşliğinde geline, bekâr bir arkadaşıyla beraber üzerlerine al yazma örtülerek kına yakılır. Bu tören bittikten sonra takılar takılır ve eğlenceye devam edilir. Ertesi gün kız tarafına hediyeler getirilir ve yöresel müzik eşliğinde yemekler yenir. Öğle namazı kılındıktan sonra erkek tarafı davul zurna eşliğinde gelini almaya

gelirler. Gelinin beline babası tarafından kırmızı kuşak bağlanır ve gelin evden dualarla çıkar. Damadın evine varınca geline *indirmelik* verilir.

Düğün merasiminden sonra gelini babasının evinden alıp kendi evine götürürler. Evleri bereketli olsun diye, kayıvalidesi üzerine buğday, para ve şeker atar. Gelin evine gelince su dolu bir leğene tekme atmasını isterler. Gelin eve girmeden önce, kapıya yağ ve bal sürmesini isterler. Eve hemen girmesine izin vermezler ve son olarak kapıya ip bağlayıp koparmasını isterler. Düğünden 3 gün sonra geline al yazma bağlanır ve bir çeşmeye su doldurmaya götürülür. Ayrıca gelin düğünden sonra kendisine indirmelik verenlerin evine *bohça* hazırlayıp gider.

Yapılan görüşmede mahalle halkı, gençlerin Taşağıl'da yapılan düğün salonunu tercih ettiklerini ve bunun sonucunda da geleneklerin giderek azaldığını ifade etmektedirler.

Gufa: Gelin ve damada alınan kıyafetlerin içine konulduğu sepet.

Urba: Gelin ve damada alınan kıyafet.

İndirmelik: Geline, damadın evine inmesi için verilen hediye.

7.1.3. Ölüm Evresi

Taşağıl Mahallesi'nde yapılan görüşmeler neticesinde ölüm töreni uygulamalarının şu şekilde yapıldığı ifade edilmiştir:

Mahallede ölüm olayı ölen kişinin evi dışında bir yerde gerçekleşirse cenazeyi almaya giden araca ekmek konulur. İnanişâ göre eğer araca ekmek konulmaz ise araç yavaş gider ve eve hemen gelemez. Ölüm evde gerçekleşir ise, ölen kişinin kıyafeti yırtılır ve üzerine şişmemesi amacıyla metal makas veya bıçak konulur. Çenesi ve ayak başparmakları bir bez ile bağlandıktan sonra cenazenin yıkaması için hazırlıklar yapılmaya başlanır. Cenazeyi yıkamak için büyük kazanlar içinde odun ateşinde su kaynatılır. Yanan ateşin odunlarına elle dokunulmaması gerektiğine ayakla *ölçermek* gerektiğine inanılır. Sular kaynarken ölen kişinin yakınları ve komşuları üzüntülerini *yakımla* ifade ederler. *Yakımın* sözleri doğaçlama söyledikleri cümlelerden oluşur. Cenaze yıkandıktan sonra, gömülmek üzere mezara gitmeden önce evdekilere hakkınızı helal ediyor musunuz diye sorarlar. Cevap alındıktan sonra dualar edilir ve *ışıklık parası* ismini verdikleri çocuklara para dağıtma ritüeli gerçekleştirilir. Cenaze mezara taşınırken tabutu çok sallanır ise hemen ardından bir kişi daha ölecek diye düşünülür.

Ölen kişinin kefenine yağmur damlası düşerse 40 gün boyunca yağmur yağacağına inanılır. Cenaze dualarla mezara gömüldükten sonra eve gelinir ve su kaynatılan kazanlar ters çevrilip üzerine taş konulur. Cenazenin yıkandığı yere içinde pamuk olan bir kap konulur. Bunu yapmalarının sebebi, pamuğu koyan kişi ölen kişinin sevdiği biriyse gece gelip pamuğa kirpiğini bırakır. Ayrıca cenazenin yıkandığı yerde üç gün boyunca ruhu gelir düşüncesiyle ışık kapatılmaz. Taziye evine yakın olan evlerde televizyon ve radyo açılmaz ve cenaze sahibi müsaade edene kadar düğün yapılmaz. 40 gün boyunca pişi dağıtılır ve taziye evinin kapısı gelenlere açıktır.

Ölçermek: Yanan odun ateşini düzeltmek

Işıklık Parası: Ölen kişinin ardından dağıtılan para

Yakım: Ağıt

7.1.4. Taşağıl Mahallesi'nde Batıl İnançlar

Taşağıl Mahallesi'nde yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen batıl inançlar aşağıda verilmiştir:

- Kırklı bebeğin çamaşırları gece dışarıda bırakılmaz, yıldız görürse bebeğe iyi gelmeyeceği düşünülür.
- Bir kişinin üzerinde dikiş yapılırsa kısmetinin bağlanacağına inanılır.
- Sacayağı kurulu bırakılırsa şeytanın yemek pişireceğine inanılır. (**Sacayağı:** Üzerinde yemek pişirilen nesne)
- Akşamüzeri uyumanın basireti bağladığına inanılır.
- Kapı eşiğine oturulursa şeytanın çarpacağına inanılır.
- Kötü haber alınca üç kez tahtaya vurulursa kötülüğün uğramayacağına inanılır.
- Aydaş olan çocuk üç yol arasında yıkanırsa kilo alacağına inanılır. (**Aydaş:** Cılız)
- Çok ağlayan çocuğun kazan altına ve kümise sokulursa ağlamasının kesileceğine inanılır.
- Yürüyen çocuk emeklemeye başlarsa eve misafir geleceğine inanılır.
- Gece sakız çiğnenmez, ölü kişinin etinin çiğnendiğine inanılır.
- Gözü ağrıyan kişiye çarpma çarparlar sonucunda iyileşeceğine inanılır. (**Çarpma Çarpmak:** Hastalık olan yere ayakkabının tersiyle vurmak).

- Geç yürüyen çocuğun ayaklarının arasına ip ile ekmek bağlanıp köpeğe yedirilirse daha hızlı yürüyeceğine inanılır.
- Vücudun herhangi bir yerinde temre oluşursa, kalemle okutulup çizdirilirse iyileşeceğine inanılır. (**Temre:** Cilt Hastalığı)
- Kişinin kafasının üstünde tuz gezdirir ve kurşun döktürürsen nazarın çıkacağına inanılır.
- Çocukların ilk dişi çıkınca dama atılırsa yeni çıkacak olan dişlerinin güzel olacağına inanılır.
- Baykuş gece kimin evine konar ve öterse o evden cenaze çıkacağına inanılır.
- Sağ avuç kaşınırsa paranın geleceğine, sol avuç kaşınırsa paranın gideceğine inanılır.
- Dolu yağarken evin ilk çocuğu doluyu bıçakla keserse dolunun duracağına inanılır.
- Cam kıran kişinin nazarının çıktığına inanılır.
- Akşam vakti tırnak kesmenin doğru olmadığına inanılır.
- Gelinin ayakkabısının altına isimler yazılır bu isimlerden ilk silinen ismin yakın zamanda evleneceğine inanılır.
- Cenaze taşınırken tabut sallanırsa ardından başka birinin daha öleceğine inanılır.
- Çocuğu olmayan kişinin veya çok ağlayan çocuğun ıstırada iyileşeceğine inanılır. (**Istira:** Yörede çocuğu olmayanların veya çocuğu çok ağlayanların gittiği ocak)
- Küçük çocukların üzerinden atlanırsa, boyunun kısa kalacağına inanılır.
- Gözleri renkli olan kişilerin nazarının değebileceğine inanılır.
- Hayvan yuvası bozanın yuvasının bozulacağına inanılır.
- Hamile kadının, tatlı yerse erkek, ekşi yerse kız çocuk doğuracağına inanılır.
- Aksam vakti aynaya fazla bakmanın uğursuzluk getireceğine inanılır.
- Kişinin sağ kulağı çınlarsa hakkında iyi, sol kulağı çınlarsa hakkında kötü konuşulduğuna inanılır.
- Gelinin üzerine atılan buğday ve paranın evine bolluk getireceğine inanılır.
- Kefenin üzerine yağmur düşerse, 40 gün boyunca yağmur yağacağına inanılır.
- Gelin evine girerken ağzına bal ve yağ sürülürse kaynanası ile iyi geçineceğine inanılır.

7.2. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE SÖZLÜ GELENEK ÜRÜNLERİ

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Taşağıl Mahallesi’nde sözlü gelenek ürünlerinde neler yer almaktadır?” sorusu çerçevesinde, söz konusu mahallede bu kapsamda yapılan görüşmelerde, aşağıdaki sözlü gelenek ürünlerine rastlanmıştır.

7.2.1. Mânî Örnekleri

Taşağıl Mahallesi’nde tespit edilen mâniler aşağıda verilmiştir.

1.

Koşam dedim koşamadım

Coşam dedim coşamadım

Yolda kaldım dostum ile

Varam dedim varamadım

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 8’li

Nazım birimi: 4’lük

2.

Bir daha dünyada doğmak olursa

Ecel beni arayıp da bulursa

Mezarıma varıp yatmak isterim

Benden evvel sevdiğimi alırsa

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 11’li

Nazım birimi: 4’lük

3.

Günler geçer tur atar

Kolları suya batar

Kızları da sorarsan

Oğlanlara el atar

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 7'li

Nazım birimi: 4'lük

4.

Koyun kuzu meleşiyor

Herkes gülüp oynaşiyor

Benim bahtım ne karaymış

Dilden dile dolaşiyor

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 8'li

Nazım birimi: 4'lük

5.

Karanfilim saksıda

Bir yar sevdim Aksu'da

Mevla'm bizi kavuştur

Suyolunda saklıca

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 7'li

Nazım birimi: 4'lük

6.

Yol içi kara kedi

Ağzında keklik eti

Kız bana varmazsa

Yıkarım memleketi

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 7'li

Nazım birimi: 4'lük

7.

Yolda buldum on kuruş

Gel yârim benle konuş

Çok sigaralar içme

Paketler elli kuruş

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 7'li

Nazım birimi: 4'lük

8.

Yolun üstünde pire

Hopladı düştü yere

Subay beni görünce

Şapkayı vurdu yere

Uyak düzeni: aaaa

Hece ölçüsü: 7'li

Nazım birimi: 4'lük

9.

Al beni yârim

Sar beni yârim

Ara ara odada

Bul beni yârim

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 5'li

Nazım birimi: 4'lük

10.

Ak yemiş karayemiş

Dalları yere değmiş

Güvey namaz kılarken

Gelini fare yemiş

Uyak düzeni: aaxa

Hece ölçüsü: 7'li

Nazım birimi: 4'lük

7.2.2. Masal Örnekleri

Alan araştırması sırasında Taşağıl Mahallesi'nde anlatılan masal örneği şu şekildedir:

Tembel Çocuk ve Yılan

Kaynak Kişi: Nurten PALA

Derlenme Tarihi: 30.08.2018

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde tembel mi tembel bir çocuk varmış. Gittiği her yerde uyuduğu için annesi bu durumdan rahatsız oluyormuş. Bir gün annesi tembel çocuğa kızmış ve evden kovmuş. Tembel çocuk evden ayrılmış ve bir ağaç gölgesi bulup altında uyumaya başlamış. Uyurken yanına bir yılan gelmiş ve “şşşş çocuk ben seni sokacağım” demiş. Çocuk o kadar tembelmiş ki yılanı aldırış etmemiş ve “git başımdan benim uykum var” demiş. Yılan tekrar yanına gelmiş ve “şşşş çocuk dile benden ne dilersen” demiş. Bunu duyan çocuk sevinçle “karnım çok aç” demiş ve yılan ona bir tane sofraya bezi getirmiş. Yılan “açıl sofram açıl” demiş ve içinden türlü türlü yiyecekler çocuğun önüne serilmiş. Tembel çocuk karnın güzelce doyurduktan sonra yılanı “annem de çok aç, bizim yiyecek hiçbir şeyimiz yok” demiş. Bunun üzerine yılan çocuğa sofraya bezini hediye etmiş. Fakat çocuğa “sakın bunu kimseye gösterme, annene bile söyleme” demiş. Tembel çocuk sevinçle eve gitmiş. Annesi bugün yine hep uyudun acaba nerelerdeydin diye kızarken çocuğun aklına birden yılanın verdiği sofraya bezi gelmiş. Hemen evin bir başka odasına geçip “açıl sofram açıl” demiş ve içinden türlü türlü lezzetli yemekler çıkmış. Annesi tembel çocuğa kızmak için yanına giderken ve bir de ne görsün? Sofrada çeşit çeşit yiyecekler var. Şaşkınlıkla

annesini tembel çocuğa “sen bunları nereden buldun, yoksa çaldın mı” diye sormuş. Tembel çocuk “ hayır anne ben çalmadım, sen üzümünü ye bağını sorma” demiş. Afiyetle yemeklerden yedikten sonra tembel çocuk “kapan sofram kapan” demiş ve sofrası bezi kapanmış. Annesi bu duruma çok sevinmiş ve oğluna aç olan komşularına da bir ziyafet vermek istediğini söylemiş. Tembel çocuk komşularını davet etmiş ve hep birlikte yemeklerden yemişler. Ertesi gün sabah tembel çocuk sofrası bezinin çalındığını fark etmiş ve çok üzölmüş. Üzüntüsünü gidermek için yılanla karşılaştığı ağacın altına yatmış. Uykuya daldıktan sonra yılan yanına gelmiş ve “şşşş çocuk sofrası bezi nerde” demiş. Tembel çocuk “ ben onu çaldırdım” demiş. Yılan bu duruma çok kızmış ve tembel çocuğa bir tokmak vermiş. “ Şimdi evine git. Al bu tokmağı açıl tokmağım açıl de” demiş. Tembel çocuk eve gitmiş. “açıl tokmağım açıl” demiş. Açılan tokmak tembel çocuğun kafasına vurmaya başlamış. Bunun üzerine tembel çocuk dersini almış ve “vur tokmağım vur ben hatamı anladım” demiş.

7.2.3. Halk Hikâyesi Örnekleri

Taşagöl Mahallesi’nde tespit edilen halk hikâyesi aşağıda verilmiştir.

Gelin Taşı’nın Hikâyesi

Kaynak Kişi: Nurten PALA

Derleme Tarihi:30.08.2018

Hikâyenin tarihi yörede bilinmemekle beraber, olay bir gelin ve kayınvalidesi arasında geçmektedir. Gelin ve kayınvalidesi ekmek pişirmek için hamuru hazırlar ve ateşi yakar. Ekmek pişirirken gelinin küçük çocuğu ağlamaya başlar. Gelin elindeki ekmek hamurunu temizlemeden çocuğun yanına gider. Çocuğun ağlamasıyla telaşlanan gelin, altını kirlettiğini fark eder. Kayınvalidesi hemen temizlemesini söyler ve gelin ellerinin hamuru ile çocuğun altını temizler. Bu olay üzerine gelin ve çocuğu taşaya dönüşür.

Aşağıdaki fotoğrafta gösterilen taşlar yörede gelin taşı olarak bilinmektedir. Taşlardan birinin gelin, diğerinin ise çocuğunun olduğu rivayet edilmektedir.

Şekil 7. Gelin Taşı'ndan Bir Görünüm

7.2.4. Halk Şiiri Örnekleri

Taşagıl Mahallesi'nde tespit edilen halk şiirleri aşağıda verilmiştir.

Doğduğum Topraklar

Kaynak Kişi: Mustafa ÜNSAL

Derlenme Tarihi:22.02.2020

Sıla özlemi gelip de içime çökünce

Doğduğum toprağa geri dönünce

Köy kaşında durup etrafa bakınca

Bir hüzün bir gariplik çöker içime

Kaklık dağının en tepesine çıkınca

Dönüp de dört bir tarafa bakınca

Atalarımın yaşamını hayal edince
Bir hüznün bir gariplik çöker içime

Taşagıl'ı Karaevli'yi Beydiğin'i
Pazar Köprüsünü Pazar Gediğini
İnsanların atla eşekle gidip gelişini
Düşününce bir hüznün kaplar içimi

Yaz gelince yaylalara göçüşlerini
Emered'in Belinden aşp gidişlerini
Bazılarının da Güzle'sine göçüşünü
Düşündükçe bile hüznün çöker içime

Onlar yaşamışlar kendi zamanını
Biz gördük zamanın teknolojisini
Ama onunda pek mutlu etmediğini
Düşündükçe bir hüznün çöker içime

Bizim Eller

Kaynak Kişi: Mehmet AYDİLEK

Derleme Tarihi: 01.10.2019

Uzaklardan görünüyor
Sıra sıra tepeler
Hiç aklımdan çıkmıyor
Ne güzeldir bizim eller

Evleri var bahçeli
İçinde kilim döşeli
Coşkun akan dereleri
Ne güzeldir bizim eller

Uzaktan uzağa gözler
Allı morlu beyaz güller
Güler yüzlü tatlı diller
Ne güzeldir bizim eller

Denizi var yaylası var
Okuyanı yazanı var
Sevda yüklü yiğitler
Ne güzeldir bizim eller

Taşagıl Şiiri

Kaynak Kişi: Mehmet ÜREYEN

Derlendiği Yer: 22.02.2020

Size methedeyim Taşagıl'ın kendini
Taştan ağıl yapmış Hacı Celil yurdunu
Anlatayım size olan derdini
Onun için çok severim köyümü

Taşagıl derler sevdim özümden
Hiç gitmiyor şimdi benim gözümden

Dostlar çıkmaz oldu benim sözümünden
Onun için çok severim Taşagıl köyümü

Köyümüzde pamuk sebze ekilir
Portakal zeytin nar fidanı ekilir
Meydanlıktan Akdeniz'e bakarlar
Onun için çok severim Taşagıl köyümü

Yolumuz asfalt oldu araziler sulanık
Yağmur yağdı köprü çayı bulanık
Kanallar araziye dolandı
Onun için çok severim Taşagıl köyümü
Ezan okunur namazımız kılınır
Çocuklarımız salıncakta sallanır
Sabah gitsen akşama kalmaz gelinir
Ulaşımı kolay çok severim ben köyümü

Her kim görse alır yolda kalanı
Güler yüzle karşılar konuk geleni
Çok severiz yüze güleni
Çok dürüsttür severim ben köyümü

Çıksam meydanlıkta otursam
Tatlı sözle arkadaşlarımı yanıma getirsem
Dostlarıma hepsini sevdiğimi bildirsem
Onun için çok severim ben Taşagıl köyümü

7.2.5. Atasözü ve Deyim Örnekleri

Taşagıl Mahallesi'nde yapılan alan araştırması sırasında atasözlerine benzer yöreye ait *diyesek veya deyesek* adını verdikleri sözlere rastlanmaktadır. “Diyesek: Manavgat ilçesi ve köylerinde söylenen özlü sözlerdir. Anlatmak istedikleri duygu ve düşünceleri kısaca diyesek söyleyerek anlatırlar” (MATAB, 2002: 92). “Deyesek: Ağıt, atasözü, özlü söz” (İnci, 2008: 33).

Taşagıl Mahallesi'ne ait diysekler şu şekildedir:

- Varlık gevletir, yokluk söyletir. (**Gevletmek:** Sinir etmek, Kızdırmak)
- Yaptığın iş ele ise öğrendiğin kendine.
- Abdesti olmayan namaza durmaz parası olmayan şahaplı yanına varmaz. (**Şahaplı:** Satıcı)
- Avradın dolaşığı akşamdan gor bulaşığı. (**Dolaşık:** Dağınık, Düzensiz, **Gor:** Koyar).
- Çebicin keli muğarın gözünden içermiş. (**Çebic:** Küçük Keçi, **Muğar:** Yer altı suyu)
- İt ite buyurur it de guyruğuna buyurur.
- El elin eşeğini türkü çağırarak ararmış.
- Yuva bozanın yuvası olmaz.
- Deli deliyi görünce sopasını saklar.
- Çatal gazık yere batmaz.
- Çocuğa iş buyur, ardından kendin git.
- Beş parmağın beşi bir olmaz.
- Boy devede de var ama eşek önden gider.
- Gençliğin gıymatı ehdiyarlıkda bilinir. (**Gıymat:** Kıymet, **Ehdiyarlık:** İhtiyarlık)
- Garnı açikan gatık aramaz, uykusu gelen yatak aramaz. (**Gatık:** Katık, Yiyecek)
- Düğün evinde oynanır, ölü evinde ağlanır.
- Tat kızın dilinden anası anlar.
- Ağaca çıkan geçinin ağaca çıkan oğlağı olur.

Taşagıl Mahallesi'nde kullanılan deyimler Anadolu'da kullanılan deyimlerle benzerlik göstermektedir. Kullanılan deyimler aşağıda verilmiştir.

- Bin dereden su getirmek
- Ağzı laf yapmak
- Öpüp başına koymak
- Pabucu dama atılmak
- Beş parasız
- Dilinde tüy bitmek
- Maşallahı var
- Mızıkçılık etmek
- Saati saatine uymamak
- Saçını süpürge etmek
- Eşeği sağlam kazığa bağlamak
- Yabancılik çekmek
- Yarım yamalak
- Nabız yoklamak
- Kapalı kutu
- Kedi olalı bir fare yakaladı

7.2.6. Bilmece ve Tekerleme Örnekleri

Alanda yapılan görüşmelerde Anadolu'nun farklı yörelerinde kullanılan bilmecelerin Taşagöl Mahallesi'nde de kullanıldığı gözlenmektedir. Bu bilmeceler şu şekildedir:

- Bilmece bildirmece

El üstünde kaydırmaca

(Sabun)

- Pazardan aldım bir tane

Eve geldim bin tane

(Nar)

- Ben giderim o gider

Arkamda tin tin eder

(Gölge)

- Yarım kaşık

Duvara yapışık

(Kulak)

Taşagöl Mahallesi'nde derlenen tekerlemeler şu şekildedir:

Tekerleme 1

Elim elim şimşir kalem

Horoz öttü tavuk gitti

Bülbül kızına selam gitti

Ne zaman gitti yazın gitti

Yaz olası güz olası

Sak sak sarımsak

Tekerleme 2

Ak kızım gök kızım

Gözü gönlü tok kızım

Hiç hilesi yok kızım

Büyüklerine bak kızım

Tekerleme 3

Elim elim epelek

Yerden çıkan topalak

Topalağın yarısı

Elma armut kurusu

Happan huppan

Yarıl yırtıl sen çık kurtul

Tekerleme 4

Leylek leylek havada

Yumurtası tavada

7.2.7. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Müzik Terimleri

Delbek Çalmak: Yörede genellikle kadınlar tarafından kına gecelerinde veya eğlencelerde delbek adı verilen def benzeri çalgıyla yapılan eğlencedir.

Yakım Yakmak: Yörede ölen kişinin ardından veya herhangi bir konuda duyulan üzüntüyü dile getirmek amacıyla söylenen ezgili ve sözlü halk ürünleridir.

Çığırmaq: Yörede türkü söylemek anlamına gelmektedir.

7.3. TAŞAĞIL MAHALLESİ'NDE TESPİT EDİLEN HALK MÜZİĞİ ÜRÜNLERİ

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Taşagıl Mahallesi'nde tespit edilen halk müziği ürünleri nelerdir?” Sorusu kapsamında elde edilen bulgular şöyledir:

7.3.1. Ninniler

Ninniler ağlayan bebeği sakinleştirmek, dinlendirmek ve uyutmak amacıyla söylenen, kişinin bebekle ilgili temennilerini, duygu ve düşüncelerini ifade ettiği ezgili sözlerdir. Cihangir ninnileri şu şekilde tanımlamaktadır:

Genellikle ninniler, çocuğu uyutmak, ağlamasını dindirmek ya da oyalamak için anne, nine ve yakınları tarafından sevecen, içten bir sesle ezgili bir şekilde söylenen ve bazı duygu, düşünce, inanç, umut, sevinç ve acıları barındıran, söylenen çocuğun bazı fiziksel ve ruhsal özelliklerini taşıyan, söyleyen kişinin de ruhsal durumunu yansıtan manzum sözlerdir (2009: 36).

Ninniler genellikle annelerin duygu durumlarına bağlı olarak seslendirdikleri ezgilerdir. Bu ezgiler basit ve birbirine yakın ses aralıklarından oluşmaktadır.

“Bebekleri veya küçük çocukları uyutmak ya da avutmak için ezgi eşliğinde özel sözler veya söz kalıplarıyla söylenen müzik türü. Daha çok dünyevi konuları, bazen de ilahi nitelikli temaları içeren ninniler, acı çeken kadınların firkatli yakarılarıyla doludur. Ezgisel örgüsü sadedir ve yanaşık seslerden oluşur (Duygulu, 2014: 342).

Taşagıl Mahallesi'nde yapılan alan araştırmasında yöreye ait herhangi bir ninniye rastlanmamıştır. Anadolu'nun farklı yörelerinde seslendirilen Dandini Dandini Dastana ninnisi mahallede de çocuklar uyutulurken seslendirilmektedir.

7.3.2. Askerlik Türküleri

Askerlik zamanı gelmiş, görevini yapmak üzere evinden ayrılan kişilerin ardından ailesi, eşi, nişanlısı, arkadaşları veya sevdikleri tarafından söylenen duygu, özlem ve anılarını ifade ettikleri türkülerdir.

Taşagıl Mahallesi'nde tespit edilen askerlik türküsünün notası, hikâyesi, sözel ve müzikal analizi aşağıda verilmiştir.

Şekil 8. Karşıdan Karşıya

Yöresi:

Manavgat/Taşagıl

Kimden Alındığı:

Gülizar Pala

Süre:

♩ = 200

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.08.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

KARŞIDAN KARŞIYA

Kar şı dan kar şı ya a tı la ma dım

5 Te ra zim kı rıl dı tar tı la ma dım

9 Ba ba yın e lin den kur tu la ma dım

13 Oğ lum öl müş di ye bir ha ber al dım

Karşıdan karşıya atılamadım
Terazim kırıldı tartılamadım
Babayın elinden kurtulamadım
Oğlum ölmüş diye bir haber aldım

Oğlum gelince çok mahcup oldum
Terazim kırıldı tartılamadım
El almasın diye ben gendim aldım
Ak göbek üstüne vuruldum öldüm

Kaynak Kişi: Gülizar PALA

Derleme Tarihi: 01.08.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

KARŞIDAN KARŞIYA

Karşıdan karşıya atılamadım

Terazim kırıldı tartılamadım

Babayın elinden kurtulamadım

Oğlum ölmüş diye bir haber aldım

Oğlum gelince çok mahcup oldum

Terazim kırıldı tartılamadım

El almasın diye ben gendim aldım

Ak göbek üstüne vuruldum öldüm

Eserin Sözel Analizi

Türküler konularına göre ayrı değerlendirilirler. Yörede tespit edilen “Karşıdan Karşıya” adlı türkü askerlik türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 11’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni (aaaa/ aaaa) şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaaa

2.kıta: aaaa

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, hicaz makamı dizisinde 5/8’lik ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Karşıdan Karşıya Türküsü'nün Hikâyesi

Olayın yaşandığı tarih ve kişiler hakkında kesin bilgiler bulunmamakla birlikte Taşağıl Mahallesi'nde geçtiği bilinmektedir. Evli bir genç eşiyle birlikte babasının evinde yaşamaktadır. Askerlik çağı gelir ve vatani görevini yerine getirmek amacıyla başka bir şehre gider. Eşi ise babası ve annesiyle birlikte köyde kalır. Genç askerdeyken bir savaş çıkar ve ailesine oğullarının ölüm haberi gelir. Bu habere çok üzülen babası gelinini korumak amacıyla geliniyle nikâhlanır. Askerde eşinin başka biriyle evlendiğini duyan genç, eve dönüşte, eşinin evlendiği kişiyi bulup vurmaya karar verir. Askerlik biter ve genç köyüne döner. Uzaktan, eşinin yanında birinin olduğunu görür ve kim olduğuna bakmadan silahıyla vurur. Vurulan adam yere düşer. Gencin öldürdüğü kişi babasıdır onun olduğunu fark edince çok pişman olur. Bu olay köy halkını çok etkiler ve olayın üzerine bu türküyü söylerler.

7.3.3. İş Türküleri

İnsanların çalışırken veya herhangi bir işle meşgul olurken içinde bulundukları duruma ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade ettikleri türkülerdir. Bu türküler kişilerin yaptıkları işle ilgili sözler barındırmasının yanı sıra, günlük hayatındaki durumlarını da yansıtmaktadır. “Halı ya da kilim dokurken, çift sürerken, ekin ekerken, ekin biçerken, harman sürerken, tarlada, bahçede çalışırken, kürek çekerken ve daha birçok iş sırasında söylenen türkülerdir” (Büyükyıldız, 2015: 185).

Taşağıl Mahallesi'nde yapılan alan araştırması sırasında, hayvancılıkla geçimini sağlayan Yörükler tarafından seslendirilen *Boğaz Havası* adı verilen Teke Yöresine özgü türe rastlanmıştır. Boğaz Havası, başparmakla boğaza bastırılarak icra edilen ezgisel ve sözel bir türdür. “Dünyanın hiçbir ülkesinde ve toplumunda rastlanmayan bir form gösteren BOĞAZ HAVALARI, ayrıca insan vücudunun boğazında, gırtlak kısmında, icra edilmesiyle etnik ve de orijinal bir karaktere sahiptir” (Çine, bt: 7).

Taşağıl Mahallesi'nde derlenen Boğaz Havasının notası, sözleri, sözel ve müzikal analizi aşağıda verilmiştir.

Şekil 9. Boğaz Havası

Yöresi:

Manavgat/Taşagıl

Kimden Alındığı:

Behiye Yılmaz

Süre:

♩ = 300

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

03.07.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

BOĞAZ HAVASI

O o o o O o o o

Kar şı da ki ka ra dağ lar

Ka rı c rir su yu çağ lar

Ga rip a nam ne den ağ lar

Yü re ği ne taş lar bağ lar

Karşıdaki kara dağlar
Karı erir suyu çağlar
Garip anam neden ağlar
Yüreğine taşlar bağlar

Yemenimin yeşil pend
Ben ağlarım dinler gendi
Gözleri güzel efendim
Gel anama gönder beni

Yonanın kapıları
Ne güzel yapıları
Ne ama var ne babam
Kilitlen kapıları

Garadeniz dalga dalga
Aç gapını goyu gölge
Benim agam gurbet elde
Galdır anam gollarını

Başımı yıkasam ören bulunmaz
Ellerin köyünde gıymat bilinmez
Sılanın dikenini gül oldu bene
Anam gardaşlarım el oldu bene

Agamdan bir mektup geldi
Babam okumayın aldı
Anam ağlamaya durdu
El bayram namazın kıldı

Kaynak Kişi: Behiye YILMAZ

Derleme Tarihi:03.07.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

BOĞAZ HAVASI

Karşıdaki kara dağlar
Karı erir suyu çağlar
Garip anam neden ağlar
Yüreğine taşlar bağlar

Yemenimin yeşil pendi
Ben ağlarım dinler gendi
Gözleri güzel efendim
Gel anama gönder beni

Yonanın kapıları
Ne güzel yapıları
Ne ama var ne babam
Kilitlen kapıları

Garadeniz dalga dalga
Aç gapını goyu gölge
Benim agam gurbet elde
Galdır anam gollarını

Başımı yıkasam ören bulunmaz
Ellerin köyünde gıymat bilinmez
Sılanın dikenı gül oldu bene
Anam gardaşlarım el oldu bene

Agamdan bir mektup geldi
Babam okumayın aldı
Anam ağlamaya durdu
El bayram namazın kıldı

Pendi: Bağı

Gendi: Kendi

Yonanın: Yunanın

Gıymat: Kıymet

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Boğaz Havaları” adlı türkü iş türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Türkü ölçü bakımından da incelendiğinde dörtlükler arasında hece sayısı değişiklik göstermekte olup serbest ölçü kullanılmıştır. Uyak düzeni (aaaa/ bbxb/ccxc/dddx/eeff/gggg) şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaaa

2.kıta: bbxb

3.kıta:ccxc

4.kıta:dddx

5.kıta:eeff

6.kıta:gggg

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, uşşak makamı dizisinde 9/16’lık ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 10. Portakalı Soyarım

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Gülizar Pala

Süre:

 = 200

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

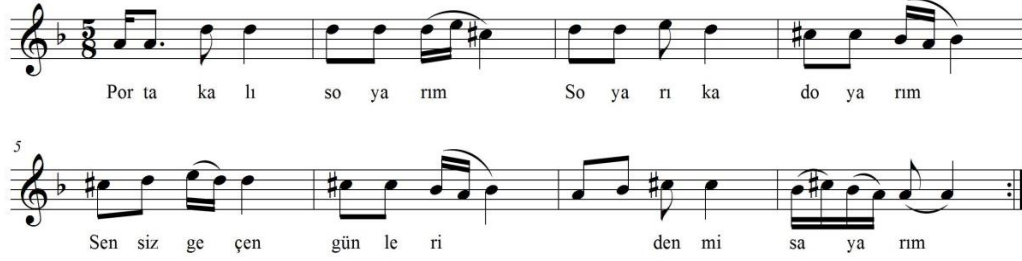
Derleme Tarihi:

01.08.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

PORTAKALI SOYARIM

Por ta ka lı so ya rım So ya rı ka do ya rım

5
Sen siz ge çen gün le ri den mi sa ya rım

Portakalı soyarım
Soyarıkı doyarım
Sensiz geçen günleri
Ömürden mi sayarım

Yandım yandım kar mı verdin
Eşki tatlı nar mı verdin
Nem alacan felek benim
Bir tutacak dal mı verdin

Kaynak Kişi: Gülizar PALA

Derleme Tarihi:01.08.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

PORTAKALI SOYARIM

Portakalı soyarım

Soyarıka doyarım

Sensiz geçen günleri

Ömürden mi sayarım

Yandım yandım kar mı verdin

Eşki tatlı nar mı verdin

Nem alacan felek benim

Bir tutacak dal mı verdin

Soyarıka: Soyar iken

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Portakalı Soyarım” adlı türkü iş türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. İlk dörtlükte 7’li, 2. dörtlükte 8’li hece ölçüsü kullanılmıştır. Uyak düzeni (aaxa/ bbxb) mani nazım şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaxa

2.kıta: bbxb

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, hicaz makamı dizisinde, 5/8’lik ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

7.3.4. Kına Türküleri

Kına türküleri, Anadolu coğrafyasında gerçekleştirilen kına töreni sırasında genellikle kadınlar arasında bazen gelini ve annesini ağlatmak için, bazen de düğünde bulunanları eğlendirmek amacıyla seslendirilen türkülerdir. Yılmaz kına türkülerini “Asıl işlevi gelini ağlatmak olan bu türkülerin her biri, halkımızın evlilik felsefesini ve dünya görüşünü anlatır. Ayrıca söylenen her kına türküsünün bir icra ortamı, icra biçimi, kendine özgü bir yapısı, konusu ve ezgisi vardır” (2010: 79) şeklinde ifade etmektedir.

Taşagöl Mahallesi’nde tespit edilen kına türkülerinin notası, sözleri, sözel ve müzikal analizleri aşağıda verilmiştir.

Şekil 11. Çattılar Çatgı Daşını

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Behiye Yılmaz

Süre:

♩ = 300

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

03.07.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

ÇATTILAR ÇATGI DAŞINI

Çat tı lar çat gı da şı nı Bi şı rin dü ğün a şı nı

5
Çığ rın oğ lan gar da şı nı Çek sin a tı nın ba şı nı

Çattılar çatgı daşını
Bişirin düğün aşını
Çığrın oğlan gardaşını
Çeksin atının başını

Ara hacı biçim biçim
Anam ağlar benim için
Neden ağlan anacığım
Bu ayrılık bizim için

Kaynak Kişi: Behiye YILMAZ

Derleme Tarihi:03.07.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

ÇATTILAR ÇATGI DAŞINI

Çattılar çatgı daşını

Bişirin düğün aşını

Çağrın oğlan gardaşını

Çeksin atının başını

Ara hacı biçim biçim

Anam ağlar benim için

Neden ağlan anacığım

Bu ayrılık bizim için

Bişirin: Pişirin

Çağrın: Çağırın

Eserin Sözel Analizi

Türküler konularına göre ayrı değerlendirilirler. Yörede tespit edilen “Çattılar Çatgı Daşını” adlı türkü kına türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 8’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni (aaaa/ bcdc) şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaaa

2.kıta: bcdc

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, uşşak makamı dizisinde 9/16’lık ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 12. Sarı Yazma Yakışır Mı

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Fatma Arı

Süre:

♩ = 200

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.08.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

SARI YAZMA YAKIŞIR MI

Sa rı yaz ma ya kışır mı gü ze le gü ze le

5 Ben ö lü yom sen ya ri ni ta ze le vay ge lin

9 Bu gü zel lik sa na be la ge ti rir vay ge lin

13 Ö lü rüm ah tı mı koy mam bu ra ya bu ra ya

Sarı yazma yakışır mı güzele güzele
Ben ölüyom sen yarini tazele vay gelin
Bu güzellik sana bela getirir vay gelin
Ölürüm ahtımı koymam buraya buraya

Kaynak Kişi: Fatma ARI

Derleme Tarihi:01.08.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

SARI YAZMA YAKIŞIR MI

Sarı yazma yakışır mı güzele güzele
Ben ölüyom sen yârini tazele vay gelin
Bu güzellik sana bela getirir vay gelin
Ölürüm ahtımı koymam buraya buraya

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Sarı Yazma Yakışır Mı” adlı türkü kına türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bendi dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 14’lü kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni abba şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: abba

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, kürdi makamı dizisinde 4/4’lük ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 13. Geline Bakın Geline

Yöresi:

Manavgat/Taşagıl

Kimden Alındığı:

Fatma Arı

Süre:

♩ = 110

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.08.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

GELİNE BAKIN GELİNE

Ge li ne ba kın ge li ne

ge li ne ba kın ge li ne

Kı na lar ya

kın e li ne Yağ lık lar

so kun e li ne

Da ya na maz a na ca ğı

Ay rı düş tüş sı la cı yı

Geline bakın geline
Kınalar yakın eline
Yağlıklar sokun eline
Dayanamaz anacığı
Ayrı düştü sılacıyı

Hopladı getti eşiği
Sofrada kaldı başığı
Gızlar evin yakışığı
Dayanamaz anacığı
Ayrı düştü sılacıyı

Bir incecik çay bulanır
Bulanır da dört dolanır
Analar besler el gürlenir
Dayanamaz anacığı
Ayrı düştü sılacıyı

Kaynak Kişi: Fatma ARI

Derleme Tarihi:01.08.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

GELİNE BAKIN GELİNE

Geline bakın geline

Kınalar yakın eline

Yağlıklar sokun eline

Dayanamaz anacığı

Ayrı düştü sılacıyı

Hopladı getti eşiği

Sofrada galdı gaşığı

Gızlar evin yakışığı

Dayanamaz anacığı

Ayrı düştü sılacıyı

Bir incecik çay bulanır

Bulanır da dört dolanır

Analar besler el gürlenir

Dayanamaz anacığı

Ayrı düştü sılacıyı

Yağlık: Mendil

Sılacıyı: Sılacığı

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Geline Bakın Geline” adlı türkü kına türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri üçlkle kurulan kavuştakları 2 dize olan türkü olarak tespit edilmiştir. Bentleri ve kavuştakları hece ölçüsünün 8’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni (aaabb /ccc bb/dddbb) şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaa

Kavuştak: bb

2.kıta: ccc

Kavuştak: bb

3.kıta:ddd

Kavuştak: bb

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, uşşak makamı dizisinde 9/16'lık ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 14. Hopladı Getti Eşiği

Yöresi:
Manavgat/Taşağöl
Kimden Alındığı:
Saadet Aydın
Süre:

Derleyen:
Çiğdem Yöntem
Derleme Tarihi:
04.07.2018
Notaya Alan:
Çiğdem Yöntem

HOPLADI GETTİ EŞİĞİ

♩ = 200

Hop la dı get ti e ş i ğ i

5 Sof ra da gal dı ga ş ı ğ ı

9 Gı na yı ge tir a nam

13 Goy nun da ya tır a nam

17 Bu ge ce mi sa fi rim

21 Goy nun da ya tır a nam

Hopladı getti eşiği
Sofrada galdı gaşığı

Gınayı getir anam
Goynunda yatır anam

Bu gece misafirim
Goynunda yatır anam

Kaynak Kişi: Saadet AYDIN

Derleme Tarihi:04.07.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

HOPLADI GETTİ EŞİĞİ

Hopladı getti eşiği

Sofrada galdı gaşığı

Gınayı getir anam

Goynunda yatır anam

Bu gece misafirim

Goynunda yatır anam

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Hopladı Getti Eşiği” adlı türkü kına türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri beyitle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 7’li ve 8’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni aa/ bb/cb şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aa

2.kıta: bb

3.kıta: cb

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, kürdi makamı dizisinde 5/8’lik ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 15. Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü

Yöresi:

Manavgat/Taşağöl

Kimden Alındığı:

Fatma Arı

Süre:

♩ = 110

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.08.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

BİZ GİDERKEN EKİNİMİZ BÜYÜDÜ

Biz gi der ken e ki ni miz Bü yü dü ba lam

bü yü dü ba lam bü yü dü

Gö rü nü yor an nen gi lin Sö ğü dü ba lam

sö ğü dü bü ba lam sö ğü dü

Biz giderken ekinimiz
Büyüdü balam büyüdü
Görünüyor annengilin
Söğüdü balam söğüdü

Bu muydu mahallelerin
Yiğidi balam yiğidi
Ayrıdır deli gönül
Ayrana balam ayrana

Kız vermezler gocalinin
Bayram'a anam bayrama
Ayrıdır deli gönül
Ayrana balam ayrana

Kaynak Kişi: Fatma ARI

Derleme Tarihi:01.08.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

BİZ GİDERKEN EKİNİMİZ BÜYÜDÜ

Biz giderken ekinimiz
Büyüdü balam büyüdü
Görünüyor annengilin
Söğüdü balam söğüdü

Bu muydu mahallelerin
Yiğidi balam yiğidi
Ayrandır deli gönül
Ayrana balam ayrana

Kız vermezler gocalinin
Bayrama anam bayrama
Ayrandır deli gönül
Ayrana balam ayrana

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü” adlı türkü kına türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 8’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeninde bir kararlılık olmadığı görülmektedir.

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, uşşak makamı dizisinde 4/4’lük ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

7.5.5. Düğün Türküsü

Düğün türküleri, genellikle eğence ve oyun amacıyla seslendirilen yörelere göre farklılık gösteren ezgilerdir. “Düğünlerde  alınan, birçoğu oyun havası niteliğindeki eğlenceli ezgilerin tümü” (Duygulu, 2014: 170).

Taşağıl Mahallesi’nde tespit edilen düğün türküsünün notası, sözleri, sözel ve müzikal analizi aşağıda verilmiştir.

Şekil 16. Taşağıl'ın Düğünleri

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Mehmet Aydılek

Süre:

♩=200

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.10.2019

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

TAŞAĞIL'IN DÜĞÜNLERİ

Da vul zur na ça lı nır E ve bay rak a sı lır o y ge lin oy

Çal gı çen gi şen lik o lur Ta şa ğı lın dü ğün le ri

Ta şa ğı lın dü ğün le ri

Davul zurna çalınır
Eve bayrak asılır
Çalgı çengi şenlik olur
Taşağıl'ın düğünleri

Gelin ata biniyor
Anne evde ağlıyor
Çalgı çengi şenlik olur
Taşağıl'ın düğünleri

Gelin oldun güzel oldun
Vakti geldi gider oldun
Çalgı çengi şenlik olur
Taşağıl'ın düğünleri

Ömrü uzun mutlu olsun
Hep sözleri güzel olsun
Çalgı çengi şenlik olur
Taşağıl'ın düğünleri

Ali çavuş önde gider
Bayrak elde seyran eder
Çalgı çengi şenlik olur
Taşağıl'ın düğünleri

Kaynak Kişi: Mehmet AYDİLEK

Derleme Tarihi:01.10.2019

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

TAŞAĞIL'IN DÜĞÜNLERİ

Davul zurna çalınır

Eve bayrak asılır

Çalgı çengi şenlik olur

Taşağıl'ın düğünleri

Gelin ata biniyor

Anne evde ağlıyor

Çalgı çengi şenlik olur

Taşağıl'ın düğünleri

Gelin oldun güzel oldun

Vakti geldi gider oldun

Çalgı çengi şenlik olur

Taşağıl'ın düğünleri

Ömrü uzun mutlu olsun

Hep sözleri güzel olsun

Çalgı çengi şenlik olur

Taşağıl'ın düğünleri

Ali çavuş önde gider

Bayrak elde seyran eder

Çalgı çengi şenlik olur

Taşağıl'ın düğünleri

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Taşağıl'ın Düğünleri” adlı türkü düğün türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri beyitle

kurulan kavuştakları 2 dize olan türkü olarak tespit edilmiştir. Bentleri hece ölçüsünün 7’li ve 8’li kalıbıyla yazılmıştır. Kavuştakları ise 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Uyak düzeni (aa ab/cc ab/dd ab//ee ab/ff ab) şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aa

Kavuştak: ab

2.kıta: cc

Kavuştak: ab

3.kıta: dd

Kavuştak: ab

4.kıta: ee

Kavuştak: ab

5.kıta: ff

Kavuştak: ab

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, kürdi makamı dizisinde 5/8’lik ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

7.3.6. Aşk Türküleri

Aşk türküleri, Anadolu’da sevgiliye duyulan aşkı, özlemi ve bazen de ayrılık acısını anlatan lirik türkülerdir. “Aşk duygularını, sevgiliye kavuşmayı, ayrılığı dile getiren içli türkülerdir” (Dilçin, 2016: 292).

Büyükyıldız ise aşk türkülerine ilişkin şu ifadeleri kullanmaktadır:

Yurdumuzun her yöresinde çalınıp söylenen aşk (sevi) türkülerinde duygu ön planda yer alan öğedir. Bunlar halkın saf sevgi duygularını yansıtan içli, yani lirik türkülerdir. Bu türküler özlem, acı, gurbet ve sıra hasreti, ayrılık kavuşma, aşk sevgisi gibi insana özgü duyguları anlatır (2015: 184).

Taşagıl Mahallesi’nde derlenen aşk türküsünün notası, sözleri, sözel ve müzikal analizi aşağıda verilmiştir.

Şekil 17. Bahçede Gezen Oğlan

Yöresi:

Manavgat/Taşagıl

Kimden Alındığı:

Gülizar Pala

Süre:

♩ = 90

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.08.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

BAHÇEDE GEZEN OĞLAN

Bah çe de ge zen oğ lan Göm le ği gü zel oğ lan

Ben sa na va ra ca ğı m Beş yüz lük ka zan oğ lan

Bahçede gezen oğlan
Gömleği güzel oğlan
Ben sana varacağım
Üç yüzlük kazan oğlan

Ay doğar sini sini
İkindin günü gibi
Ben o yâri bilirim
Ayın on dördü gibi

Kaynak Kişi: Gülizar PALA

Derleme Tarihi:01.08.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

BAHÇEDE GEZEN OĞLAN

Bahçede gezen oğlan

Gömleği güzel oğlan

Ben sana varacağım

Üç yüzlük kazan oğlan

Ay doğar sini sini

İkindin günü gibi

Ben o yâri bilirim

Ayn on dördü gibi

Sini: Tepsi

Eserin Sözel Analizi

Türküler konularına göre ayrı değerlendirilirler. Yörede tespit edilen “ Bahçede Gezen Oğlan “adlı aşk türküsü lirik türküler içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 7’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni (aaxa/ bbxb) mani tipi şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaxa

2.kıta: bbxb

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, kürdi makamı dizisinde 4/4’lük ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

7.3.7. Anlatı Türküleri

Anlatı türküleri genellikle kişilere veya bölgelere ait olan konuların işlendiği türkülerdir. Taşağıl Mahallesi’nde yapılan alan araştırmasında derlenen anlatı türkülerinin notaları, sözleri, sözel ve müzikal analizi ve Goca Kiya türküsünün hikâyesi aşağıda verilmiştir.

Şekil 18. Çıkıpta Seyran Eyledim

Yöresi:

Manavgat/Taşagıl

Kimden Alındığı:

Mehmet Aydılek

Süre:

♩ = 90

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.10.2019

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

ÇIKIPTA SEYRAN EYLEDİM

4

7

10

Çı kıp ta sey ran ey le dim Ha cat ka na te pe sin den te pe sinden

Yıl lar yı lı su lar iç tim Ko ca bı yık çeş me sin den

Çıkıpta seyran eyledim
Hacatkana tepesinden
Yıllar yılı sular içtim
Kocabıyık çeşmesinden

Hem gidene hem gelene
Selam olsun nicesine
Kimler geldi kimler geçti
Selam olsun nicesine

Yakından uzak dağlara
Seni hep sordum çağlara
Alıp götürüyor beni
Sessiz kalmış anılara

Hem gidene hem gelene
Selam olsun nicesine
Kimler geldi kimler geçti
Selam olsun nicesine

Kaynak Kişi: Mehmet AYDİLEK

Derleme Tarihi:01.10.2019

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

ÇIKIPTA SEYRAN EYLEDİM

Çıkıpta seyran eyledim

Hacatkana çeşmesinden

Yıllar yılı sular içtim

Kocabıyık çeşmesinden

Hem gidene hem gelene

Selam olsun nicesine

Kimler geldi kimler geçti

Selam olsun nicesine

Yakından uzak dağlara

Seni hep sordum çağlara

Alıp götürüyor beni

Sessiz kalmış anılara

Hem gidene hem gelene

Selam olsun nicesine

Kimler geldi kimler geçti

Selam olsun nicesine

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Çıkıpta Seyran Eyledim” adlı türkü anlatı türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise, bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 8’li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni (abab/ ccxc/ddxd/eexe) şeklindedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: abab

2.kıta: ccxc

3.kıta:ddxd

4.kıta:eexe

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, uşşak makamı dizisinde 4/4'lük ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 19. Taşağıl'ım

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Mehmet Aydılek

Süre:

♩ = 200

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.10.2019

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

TAŞAĞIL'IM

3

6

Ta şa ğıl dan yol lar ge çer Gö nül sev di ği ni se çer

8

Bir ö mür dür ge lir ge çer Gel be ra ber o la lım

Taşağıl'dan yollar geçer
Gönül sevdiğini seçer
Bir ömürdür gelir geçer
Gel beraber olalım

Taşağıl'ım Taşağıl'ım
Sular gibi coşalım
Uzak yakın demeden
Gel beraber olalım

Kaklık dağında çıkarım
Sana tepeden bakarım
Sende saklı anılarım
Gel beraber olalım

Taşağıl'ım Taşağıl'ım
Sular gibi coşalım
Uzak yakın demeden
Gel beraber olalım

Dağlar ardı yaylalara
Bir yol gider ardı sıra
Gelmez oldun buralara
Gel beraber olalım

Taşağıl'ım Taşağıl'ım
Sular gibi coşalım
Uzak yakın demeden
Gel beraber olalım

Kaynak Kişi: Mehmet AYDİLEK

Derleme Tarihi:01.10.2019

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

TAŞAĞIL'IM

Taşağıl'dan yollar geçer
Gönül sevdiğini seçer
Bir ömürdür gelir geçer
Gel beraber olalım

Taşağıl'ım Taşağıl'ım
Sular gibi coşalım
Uzak yakın demeden
Gel beraber olalım

Kaklık dağında çıkarım
Sana tepeden bakarım
Sende saklı anılarım
Gel beraber olalım

Taşağıl'ım Taşağıl'ım
Sular gibi coşalım
Uzak yakın demeden
Gel beraber olalım

Dağlar ardı yaylalara
Bir yol gider ardı sıra
Gelmez oldun buralara
Gel beraber olalım

Taşığıl'ımTaşığıl'ım
Sular gibi coşalım
Uzak yakın demeden
Gel beraber olalım

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Taşığıl'ım” adlı türkü anlatı türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan türkü olarak tespit edilmiştir. Hece ölçüsünün 7'li ve 8'li kalıbıyla yazılmıştır. Uyak düzeni (aaab/bbcb/bbbb/bbcb/dddb/bbcb) şeklindedir.

Uyak düzeni:

- 1.kıta: aaab
- 2.kıta:bbcb
- 3.kıta:bbbb
- 4.kıta:bbcb
- 5.kıta:dddb
- 6.kıta:bbcb

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, kürdi makamı dizisinde 9/8'lik ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 20. Goca Kiya

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Mehmet Aydılek

Süre:

♩ = 210

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

01.10.2019

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

GOCA KIYA

Go ca Ki ya de gir me nin
Bir gün o lur ye te mez al sin
Der me ni mi sel ler al dı
den gi den gi ne ken di ken le ne yim
Su lar har mın sa lı yor
Se la ne de mın sa ba hın
Zey ne de rim böy zey ne miş
Ka de lı ben di şım al me lı ben üs di tü ne di ne ne bım yim ki me lı ne di yim

Goca Kiya değirmenin dengi dengine
Sular harlıyor bendi bendine
Bir gün olur yetemezsin kendi kendine
Selamın sabahın başım üstüne

(Nakarat)

Dermeni seller aldı neyleyim
Zeynebim Zeynebim kime ne diyim
Kaderim böyleymiş kime ne diyim

Akkadında murad alıp gülmedim
Gonca gonca güller olup dermedim
Geldi geçti bunca ömür bilmedim
Bir gün olsun sefa bile sürmedim

(Nakarat)

Dermeni seller aldı neyleyim
Zeynebim Zeynebim kime ne diyim
Kaderim böyleymiş kime ne diyim

Kaynak Kişi: Mehmet AYDİLEK

Derleme Tarihi:01.10.2019

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

GOCA KİYA

Goca Kiya değirmenin dengi dengine
Suları harlıyor bendi bendine
Bir gün olur yetemezsin kendi kendine
Selamın sabahın başım üstüne

Dermeni seller aldı neyleyim
Zeynebim Zeynebim kime ne diyim
Kaderim böyleymiş kime ne deyim

Akkadında murad alıp gülmedim
Gonca gonca güller olup dermedim
Geldi geçti bunca ömür bilmedim
Bir gün olsun sefa bile sürmedim
Dermeni seller aldı neyleyim
Zeynebim Zeynebim kime ne diyim
Kaderim böyleymiş kime ne deyim

Goca: Koca

Kiya: Kahya

Dermeni: Değirmen

Akkadın: Taşağıl'da bir mevki

Eserin Sözel Analizi

Yörede tespit edilen “Goca Kiya” adlı türkü anlatı türküleri içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılarına göre incelendiğinde ise bentleri dörtlükle kurulan kavuştakları 3 dize olan türkü olarak tespit edilmiştir. Bentleri hece ölçüsünün 11’li ve 13’lü kalıbıyla yazılmıştır. Kavuştakları ise 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Uyak düzeni (aaaa bbb/cccc bbb) şeklindedir.

Uyak Düzeni:

1.Kıta: aaaa

Kavuştak: bbb

2.Kıta: cccc

Kavuştak: bbb

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, uşşak makamı dizisinde 5/8'lik

ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Goca Kiya'nın Hikâyesi

Bu halk ezgisinde, Goca Kiya lakabıyla tanınan asıl adı Mustafa Tuğral olan 1876 yılında Taşağıl'da doğan bir kâhyanın yaşam hikâyesinden bahsedilmektedir. Annesi Abide, babası Hacı Eyvazoğlu Mehmet'tir. Goca Kiya'nın Zeynep adında mavi gözlü güzel bir eşi vardır. Gözlerinin renginden dolayı Gök Zeynep diye anılır. Goca Kiya, çalışkan, lider ve yardımsever bir kişiliğe sahiptir. Yaşadığı dönemde insanların un ihtiyacı olduğunu fark eder ve bir değirmen kurmaya karar verir. Değirmen için ihtiyaç olan suyu uzak mesafelerden köye getirmeyi başarır ve değirmeni kurar. Aynı zaman da iki tane ticaret kervanına sahiptir ve bu kervanlarla Konya'ya limon götürüp, tuz getirmektedir. O günün şartlarında hiç de kolay olmayan işler başarır. Çalışmayı seven, yardımsever Kiya'nın üç kızı bir de oğlu olmuştur. Eşi Gök Zeynep ve dört çocuğuyla birlikte mutlu bir yaşam sürmüştür. Fakat ülke Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı nedeniyle zor günler geçirmektedir. Bu sıkıntılı süreç Kiya'nın hastalanmasına sebep olmuştur. Henüz 52 yaşındayken hayatını kaybeder. Bu ani ölüm sevenlerini ve ailesini derinden etkiler. Kiya'nın değirmeni bir daha eskisi gibi dönmez. Zamanla değirmenin duvarları sellere dayanamaz ve harap olup yıkılır gider. Değirmene ait izlerin yakın tarihe kadar kaldığı söylenmektedir.

7.3.8. Ağıtlar

Ağıt, bazen ölen kişiye duyulan üzüntüyü dile getirmek amacıyla, ölenin karakter özelliklerinin, ölmeden önce yaptığı iyiliklerin ve ölüm şeklinin dile getirildiği bazen de yaşanan coğrafyada gerçekleşen bir hadisenin üzerine söylenen, kendine has ezgi yapıları bulunan müziksel ve edebî bir türdür. “Halk şiirinde ölen bir kimsenin

ardında söylenen, onun meziyetlerini belirten, ölümünden duyulan üzüntüyü dile getiren şiirlerdir” (Güzel ve Torun, 2010: 151). Duygulu ise ağıtlara ilişkin şu ifadeleri kullanmaktadır:

Genel olarak bir ölünün, bazen de bir kişi veya toplumu derinden etkileyen olayların ardından, kendine özgü, dize, uyak ve biçimlerle ve yerel ezgi kalıplarıyla söylenen halk edebiyatı ve müzik türü. Bu ölen bir kimsenin iyi hallerini ve ölmesinden duyulan acıları dile getirmek üzere söylenen bir ezgi olabileceği gibi, gelin olan bir kızın arkasından onun niteliklerini belirterek ağlanan acıklı bir ezgi de olabilir (2014: 30).

Taşagıl Mahallesi’nde ağıt kelimesine karşılık Yakım Yakmak terimi kullanılmaktadır. Mahallede tespit edilen yakımların notası, sözleri, sözel ve müzikal analizleri aşağıda verilmiştir.

Şekil 21. Allı Gelin

Yöresi:

Manavgat/Taşağıl

Kimden Alındığı:

Saadet Aydın

Süre:

-

ALLI GELİN (Ağıt)

Derleyen:

Çiğdem Yöntem

Derleme Tarihi:

04.07.2018

Notaya Alan:

Çiğdem Yöntem

Al lı ge lin di yen be ni din le sin

A cı mı du ya nın kal bi in le sin

Za lım şö fôr be ni be ni ney le sin

A na ma söy le yin a nam ağ la sın

Tak sı bo zul du ar dı ya ba kar

Za lım şö fôr be ni a lım ca ka çar

Al lı ge lin di yen be ni ney le sin

A na ma söy le yin a nam ağ la sın

Kaynak Kişi: Saadet AYDIN

Derleme Tarihi:04.07.2018

Derleyen Kişi: Çiğdem YÖNTEM

ALLI GELİN

Allı gelin diyen beni neylesin

Acımı duyanın kalbi inlesin

Zalımşöför beni beni neylesin

Anama söyleyin anam ağlasın

Taksi bozuldu ardıya bakar

Zalımşöför beni alınca kaçar

Allı gelin diyen beni neylesin

Anama söyleyin anam ağlasın

Ardıya: Arkaya

Eserin Sözel Analizi

Yörede derlenen ağıt örneği incelendiğinde nazım birimi olarak 4'lük kullanılmıştır. Uyak düzeni 1. kıtada aaaa, 2. kıtada bbaa olup hece ölçüsünün 11'li kalıbıyla yazılmıştır. İlk kıtanın son dizesi olan “Anama söyleyin anam ağlasın” 2. kıtanın sonunda aynen tekrar etmektedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aaaa

2.kıta: bbaa

Eserin Müzikal Analizi

Eserin müzikal açıdan değerlendirmesi yapıldığında, kürdi makamı dizisinde serbest ritmik yapıda olduğu tespit edilmiştir.

YAKIM 2

Murad alıp doya doya gezmedim

Bu kara yazıyı kendim yazmadım

Yazılmış alnıma bu kara yazı
Kaderim böyleymiş ağlarım bazı

Anam yoktur boynumu büksem
Kardeş yoktur derdimi döksem
Bırakın da bende çilemi çeksem
Her gün ağlar gözüm benim

Eserin Sözel Analizi

Yörede derlenen ağıt örneği incelendiğinde nazım birimi olarak 4'lük kullanılmıştır. Uyak düzeni 1. kıtada aabb, 2. kıtada cccc olup dizeler arasında hece sayısı ise değişiklik göstermektedir.

Uyak düzeni:

1.kıta: aabb

2.kıta: cccc

7.4. TAŞAĞIL MAHALLESİ MÜZİK PRATİKLERİNDE YER ALAN HALK EZGİLERİNİN MÜZİKAL ÖZELLİKLERİ VE SINIFLANDIRMASI

Bu bölümde, araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Taşağıl Mahallesi müzik pratiklerinde yer alan halk ezgilerinin müzikal özellikleri ve sınıflandırması nasıldır?” sorusu kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiş, bu müzikal analizlerden önce de halk ezgilerinin edebi özelliklerine yer verilmiştir.

7.4.1. Taşağıl Mahallesi’nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Edebi Açıdan Değerlendirilmesi

Bu bölümde, alanda tespit edilen halk ezgilerinin hece ölçüleri, nazım birimleri ve türkü çeşitlerinin dağılımlarıyla ilgili tablolara yer verilmiştir.

Tablo 3. Taşagül Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Edebi Açıdan Değerlendirilmesi

Türküler		Hece Ölçüsü		Nazım Birimi	Türkü Çeşitleri						
		Bent	Kavuştak		Askerlik	İş	Kına	Düğün	Anlatı	Aşk	Ağıt
1	Bahçede Gezen Oğlan	7'li	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü						+	
2	Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü	8'li	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü			+				
3	Boğaz Havası	Serbest	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü		+					
4	Çattılar Çatğı Daşımı	8'li	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü			+				
5	Çıkıpta Seyran Eyledim	8'li	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü					+		
6	Geline Bakın Geline	8'li	8'li	Bentleri üçlükle kurulan kavuştakları 2 dize olan türkü			+				
7	Goca Kiya	11'li-13'lü	11'li	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştakları 3 dize olan					+		
8	Hopladı Getti Eşiği	7'li-8'li	+	Bentleri beyitle kurulan kavuştaksız türkü			+				
9	Karşıdan Karşıya	11'li	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü	+						
10	Portakalı Soyarım	7'li-8'li	+	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü		+					
11	Sarı Yazma Yakışır Mı	14'lü	+	Bendi dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü			+				
12	Taşagül'im	7'li-8'li	-	Bentleri dörtlükle kurulan kavuştaksız türkü					+		
13	Taşagül'in Düğünleri	7'li-8'li	8'li	Bentleri beyitle kurulan kavuştakları 2 dize				+			
14	Alı Gelin	-	-	-							+

Tablo 4. Taşagöl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Çeşitlerinin Değerlendirmesi

Halk Ezgilerinin Çeşitleri	Adedi
İş türküsü	2
Askerlik türküsü	1
Ağıt	1
Kına türküsü	4
Düğün türküsü	2
Aşk türküleri	1
Anlatı türküleri	3
Genel Toplam	14

7.4.2. Taşagöl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Müzikal Açıdan Sınıflandırılması

Bu bölümde alanda tespit edilen halk ezgilerinin ses genişlikleri, makam dizileri, ritmik yapıları ve metronom hızları tablolarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Ses Genişlikleri Bakımından Değerlendirilmesi

Halk Ezgileri		4'lü	5'li	6'lı	7'li	8'li
1	Çıkıpta Seyran Eyledim			+		
2	Taşagıl'ım		+			
3	Taşagıl'ın Düğünleri					+
4	Bahçede Gezen Oğlan				+	
5	Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü		+			
6	Geline Bakın Geline				+	
7	Karşıdan Karşıya		+			
8	Çattılar Çatgı Daşını	+				
9	Hopladı Getti Eşiği				+	
10	Portakalı Soyarım		+			
11	Sarı Yazma Yakışır Mı					
12	Boğaz Havası	+				
13	Goca Kiya				+	
14	Allı Gelin				+	
Genel Toplam		2	4	1	5	1

Tablo 6. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Ritmik Yapı Bakımından Değerlendirilmesi

Halk Ezgilerinin İsimleri		4/4	5/8	9/8	9/16
1	Bahçede Gezen Oğlan	+			
2	Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü	+			
3	Sarı Yazma Yakışır Mı	+			
4	Çıkıpta Seyran Eyledim	+			
5	Karşıdan Karşıya		+		
6	Hopladı Getti Eşiği		+		
7	GocaKiya		+		
8	Taşagıl'ın Düğünleri		+		
9	Taşagıl'ım			+	
10	Geline Bakın Geline				+
11	Boğaz Havası				+
12	Çattılar Çatgı Daşını				+
13	Portakalı Soyarım		+		
Genel Toplam		4	4	1	4

Tablo 7. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerini Makam Dizileri Bakımından Değerlendirilmesi

Halk Ezgisi Örnekleri		Uşşak Makamı Dizisi	Hicaz Makamı Dizisi	Kürdi Makamı Dizisi
1	Çıkıpta Seyran Eyledim	+		
2	Taşagıl'ım			+
3	Taşagıl'ın Düğünleri			+
4	Bahçede Gezen Oğlan			+
5	Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü	+		
6	Geline Bakın Geline	+		
7	Karşıdan Karşıya		+	
8	Çattılar ÇatgıDaşını	+		
9	Hopladı Getti Eşiği			+
10	Portakalı Soyarım		+	
11	Sarı Yazma Yakışır Mı			+
12	Boğaz Havası	+		
13	Goca Kiya	+		
14	Allı Gelin			+
Genel Toplam		6	2	6

Tablo 8. Taşagıl Mahallesi'nde Tespit Edilen Halk Ezgilerinin Metronom Değerleri

Metronom (Dörtlük Birim)		90 119	120 149	150 179	180 209	210 239	240 269	270 299	300 329
1	Çıkıpta Seyran Eyledim	+							
2	Bahçede Gezen Oğlan	+							
3	Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü	+							
4	Sarı Yazma				+				
Metronom (Sekizlik Birim)									
5	Taşagıl'ım				+				
6	Taşagıl'ın Düğünleri				+				
7	Karşıdan Karşıya				+				
8	Hopladı Getti Eşiği				+				
9	Portakalı Soyarım				+				
10	Goca Kiya					+			
Metronom (Onaltılık Birim)									
11	Geline Bakın Geline								+
12	Çattılar Çatgı Daşını								+
13	Boğaz Havası								
Genel Toplam		3	0	0	6	1	0	0	3

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde Taşağıl Mahallesi'nde tespit edilen halk kültürü unsurları ve müzik pratiklerine ilişkin sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir. Çalışmada, tarihçe kapsamında mahallenin coğrafi yapısı, iklimi, nüfusu, ekonomik, eğitim ve sosyal durumuna ilişkin bilgiler de yer almaktadır. Taşağıl'ın kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber 1873 yılından önce kurulduğu ve o zaman adının Taş Ahır olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Alanda kaynak kişilerle görüşmeler sonucunda müzik unsurları kayıt altına alınmıştır. Kayda alınan bulgular bu çalışmada, sözel ve müzikal açıdan değerlendirilmiştir. Alan araştırması sonucunda mahallede anonim halk müziği ürünlerinden kına türküleri, askerlik türküleri, iş türküleri, aşk türküleri, anlatı türküleri, düğün türküleri, ninni ve ağıtlara rastlanmıştır. Bu kapsamda, Çattılar Çatğı Daşını, Sarı Yazma Yakışır mı, Biz Giderken Ekinimiz Büyüdü, Geline Bakın Geline, Hopladı Getti Eşiği adlı beş adet kına türküsü, Portakalı Soyarım ve Boğaz Havası adlı iki adet iş türküsü, Bahçede Gezen Oğlan adlı bir adet aşk türküsü, Çıkıpta Seyran Eyledim, Taşağıl'ım, Goca Kiya adlı üç adet anlatı türküsü, Karşıdan Karşıya adlı bir adet askerlik türküsü, Taşağıl'ın Düğünleri adlı bir adet düğün türküsü, Allı Gelin Yakımı adlı bir adet ağıt örneği tespit edilmiştir.

Müzik unsurların tespiti sonucunda anonim halk müziği örneklerinin sayıları aşağıda verilmiştir.

Kına türküsü: 5 adet

Düğün Türküsü: 1 adet

Aşk Türküsü: 1 adet

Askerlik Türküsü: 1 adet

Anlatı Türküsü: 2 adet

Ağıt: 1 adet

- Tespit edilen eserlerin sözel değerlendirmesi sonucunda 7'li, 8'li, 14'lü ve serbest hece ölçüsünde yazıldığı gözlenmiştir.

- Derlenen eserler müzikal açıdan incelendiğinde 6 adet uşşak makamı dizisinde, 6 adet kürdi makamı dizisinde, 2 adet hicaz makamı dizinde halk ezgilerine rastlanmıştır.
- Tespit edilen ezgilerin ritmik yapısı incelendiğinde 4 adet 4/4'lük, 1 adet 9/8'lik, 4 adet 9/16'lık, 4 adet 5/8'lik, ve 1 adet usulsüz halk ezgisine rastlanmıştır.

Mahallede yöreye özgü geleneksel halk ezgileri dışında Anadolu'nun farklı yerlerinde icra edilen türkülere de rastlanmıştır. Yüksek Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar, Fidayda türküleri ve bir tane de Dandini Dandini Dastana ninni örneğine rastlanmıştır. Düğün türküleri kapsamında seslendirilen türküler Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi yörede de genellikle popülerleşen ezgiler ve Orta Anadolu türküleridir.

Alan araştırması esnasında alınan bilgilere göre, teknolojinin gelişmesinden önce düğünlerde kullanılan çalgılar; davul, zurna, sipsi, def olmasına rağmen günümüzde klavye ve bazen de bağlamadır. Düğünlerin ve diğer törenlerin gelenekselliğini kaybetmesi, mahallenin kültür unsurlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu çalışma, zamanla yok olan kültürel değerlerin geleceğe aktarılması, kaybolmaya yüz tutmuş müzik unsurlarının kayıt altına alınması ve bunların kalıcılığını sağlamak amacıyla yapılmıştır. Yöreye ilişkin gelecekte yapılacak olan, halk bilimi ve müzik alanındaki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abalı, İ. (2019). *Koçarlı (Aydın) Halk Kültürü*. İstanbul: Hiper yayın.
- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, (b.t). Nisan 8, 2019, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>
- Altınay, F. R. (2004). *Cumhuriyet Döneminde Türk Halk Müziği (Kitaplar-Makaleler-Nota Yayınları)*. İzmir: Balçova Kaymakamlığı.
- Atagül, Y. Y. (2016). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Atasözü ve Deyim Öğretiminde Film ve Hikâye Tekniklerinin Etkililik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ateş, D. (2011). *Türkiye’de Kültürel Kimlik Farkındalığı Yaratmada Bir Bilişim Sistemi Olarak Sosyal Ağların Rolü: Manav Türkleri Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boratav, P. N. (2016). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. (4. Baskı). Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (17.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükyıldız, H.Z. (2015). *Türk Halk Müziği*. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Cihangir, Y. (2009). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki Okul Öncesi Çocukların Ninni, Tekerleme ve Masallar Aracılığı İle Türkçe Dil Becerilerini Kazanmaları Üzerine Bir Değerlendirme*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çine, H. (b.t). *Halk Müziğimizde Boğaz Havaları Teke Zortlatmaları ve Gurbet Havaları*.
- Dilçin, C. (2016). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Duygulu, M. (2014). *Türk Halk Müziği Sözlüğü*. Ankara: Pan Yayıncılık.
- Ekici, M. (2010). *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri* (3.Baskı). Ankara: Geleneksel Yayıncılık Eğitim San. Tic.Ltd. Şti.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ergöz, R. (2019). *Bitlis’te Geçiş Dönemleri (Doğum - Evlenme- Ölüm)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan.
- Eroğlu, E. (2008). *Prizren Türk Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri (Doğum-Evlenme- Ölüm)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Eröz, M. (1991). *Yörükler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Güler, B. (2014). *Makedon Kültürel Kimliğin İfade Aracı Olarak İzmir-Selçuk Makedon Göçmenlerinin Müzik Pratikleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gülüş, İ. (2016). Batıl İnançların İletişimsel İşlevi ve Medyadaki Yansımaları: Kuramsal Yaklaşım ve Alan Araştırmaları Işığında Batıl İnanç ve İletişim Karakteristiği Üzerine Bir İnceleme. *Atatürk İletişim Dergisi*, 10, 111-136. Ekim 9, 2019, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniiletisim/issue/33795/374306>.
- Güzel, A. ve Torun, A. (2010). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, (6.baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayıncılık.
- Huseh, V., Chen, H. (2014). *Key Concepts in Intercultural Dialogue*. (Erişim Tarihi: 6.5.2019), https://www.academia.edu/30995018/K%C3%BClt%C3%BCrel_Kimlik.
- İnci, A.R. (2008). *Manavgat Sözlüğü*. Manavgat: Koçlar Baskı.

- Karaaslan, M. (2010). *Kaşkay Türklerinde Geçiş Dönemleri Doğum- Evlenme- Ölüm.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Karaboğa, F. (2008). *Evlenme Geleneginin Değişen Karakteri Üzerine Bir İnceleme: Sanal Ortam ve Evlenme.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karahasanoğlu, S. ve Yavuz, E. D. (2015). *Müzikte Araştırma Yöntemleri.* 7, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Yayınları Cenkler Matbaacılık.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Köprülü Kanyon Fotoğrafi, (b.t). Mart 7, 2019, <https://www.gezilesiye.com/manavgat-selalesi.html>
- Karkın, M. ve İmİK, Ü. (2011). Harput Müzik Kültürü, *Sanat Dergisi*, 17, 1-2. Kasım 15, 2019, <https://dergipark.org.tr/pub/ataunigsfd/issue/2605/33526>
- Kılınçer, Z. ve Dönmez, M, B. (2013). Kültürel Kimlik ve Kültürel Adaptasyon Kavramları Çerçevesinde Malatya Romanlarının Müzik Pratikleri, *Folklor/Edebiyat* 74, 9-45. Ağustos 8, 2019, <https://dergipark.org.tr/pub/fe/issue/26039/274268>.
- Manavgat Envanteri, (2002-2003). *Manavgat Çevre Koruma Turizm Altyapı Tesisleri Yapma ve İşletme Birlik Başkanlığı (MATAB).*
- Manavgat Fotoğrafi, (b.t). Mart 8, 2019, <https://www.gezilesiye.com/manavgat-selalesi.html>
- Manavgat Fotoğrafi, (b.t). Mart 8, 2019, <https://www.matso.org.tr/manavgat-resimleri.html>
- Manavgat'ın Tarihçesi, (b.t). Nisan 11, 2019, <http://www.manavgat.bel.tr/>
- Manavgat'ın Tarihçesi, (b.t). Nisan 11, 2019, <https://www.matso.org.tr/manavgat.html>
- Oğuz Ö. O., Ekici, M., Aça, M., Düzgün D., Akarpınar, R. B., Arslan M., Yılmaz, A. M., Eker, G. Ö., Özkan, T. (2011). *Türk Halk Edebiyatı.* Ankara: Grafiker Yayınları.
- Örnek S. V. (2000). *Türk Halk Bilimi.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özcan, T. A. (2019). *Teke Yöresi Yeleme Köyü Çerkeslerinde Geleneksel Müzik Pratikleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Şengürler, M. (2009). *İstanbul Ermenileri ve Müzik Pratikleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Şimşek, A. (2012). *Manavgat Halk Mutfağı.* Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Taşagül Evleri Fotoğrafi, (b.t). Mart 8, 2019, <https://www.mynet.com/bir-yil-icinde-tasagilda-5-tas-ev-kultur-turizmine-kazandirilacak-180100489310>
- Taşagül'in Tarihçesi, (b.t). Mart 8, 2019, <http://www.honamliyoruzukleri.org.tr/index.asp?mn=39&bn=&in=200>
- Tunçdemir, O. (1973). *Manavgat Tarih ve Turizm.* Manavgat: Manavgat Matbaası.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri, (b.t). Mayıs 20, 2019, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkdoğan, O. (1997). *Etnik Sosyolojisi.* İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji Sözlüğü.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Yaşar, S. (2018). *Emirdağlı Gurbetçi Bir Ozan Fakı Edeer.* Ankara: Önder Matbaacılık Afyonkarahisar Belediyesi yayınları.
- Yılmaz, D. (2014). *Kültürel Kimlik Bağlamında Sivas Hafik Beydili Köyü Müzik Pratikleri.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.

- Yılmaz, M. (2010). *Türkiye’de Kına Yakma Geleneği ve Kına Türküleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Yılmaz Y. (2012). *Tarihî Sosyal Ve Kültürel Yönleriyle Türkiye’deki Honamlı Yörükleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

EKLER

Ek 1. Görüşme Yapılan Kaynak Kişilerin Listesi

Adı: Gülizar Soyadı: PALA Yaşı: 78 Mesleği: Ev Hanımı Görüşme Tarihi: 01.08.2018	Adı: Mehmet Soyadı: AYDİLEK Yaşı: 70 Mesleği: Kimya Mühendisi Görüşme Tarihi: 01.10.2019
Adı: Behiye Soyadı: YILMAZ Yaşı: 67 Mesleği: Ev Hanımı Görüşme Tarihi: 03.07.2018	Adı: Nurten Soyadı: PALA Yaşı: 55 Mesleği: Ev Hanımı Görüşme Tarihi: 30.08.2018
Adı: Saadet Soyadı: AYDIN Yaşı: 65 Mesleği: Ev Hanımı Görüşme Tarihi: 04.07.2018	Adı: Mehmet Soyadı: ÜREYEN Yaşı: 88 Mesleği: Fırıncı Görüşme Tarihi: 22.02.2020
Adı: Fatma Soyadı: ARI Yaşı: 65 Mesleği: Ev Hanımı Görüşme Tarihi: 01.08.2018	Adı: Mustafa Soyadı: ÜNSAL Yaşı: 70 Mesleği: Emekli Şube Müdürü Görüşme Tarihi: 22.02.2020

Ek 2. Kaynak Kişilerin Fotoğrafları

Fotoğraf 1. Behiye YILMAZ

Fotoğraf 2. Fatma ARI

Fotoğraf 3. Gülizar PALA

Fotoğraf 4. Mehmet ÜREYEN

Fotoğraf 5. Mustafa ÜNSAL

Fotoğraf 6. Nurten PALA

Fotoğraf 7. Saadet AYDIN

Fotoğraf 8. Mehmet AYDİLEK

ÖZGEÇMİŞ

Çiğdem YÖNTEM, 1989 yılında Manavgat'ta doğdu. İlköğretimini Manavgat Küçük Hasan İlköğretim okulunda tamamladı. Eğitimine Manavgat Yabancı Dil Ağırlıklı Lise'sinde devam etmiştir. 2009 yılında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Temel Bilimler Bölümünü kazanmıştır. Lisans mezuniyetinin ardından Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Pedagojik Formasyon Eğitimini tamamlamıştır. 2015 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı'nda Yüksek Lisans eğitime başlamıştır. 2015 Yılında Ağrı Eleşkirt 100. Yıl Ortaokuluna ataması gerçekleşmiştir. Bu kurumda 2 yıl görev yaptıktan sonra Burdur Bucak İmam Hatip Ortaokulu'nda görevine devam etmiştir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kapsamında yapılan Türk Halk Müziği yarışmalarında, 29 Eylül 2007 Kütahya Solo Ses Grup Yarışması Birinciliği, 31 Mayıs 2008 İzmir Solo Ses Grup Yarışması İkinciliği ve 11 Ekim 2008 Antalya Solo Ses Grup Yarışması Türkiye Finali İkinciliği ödülleri kazanmıştır. 2016 yılında Berlin'de Erasmus + KA1 eğitim programına katılmıştır.

